Narat enim valerius li. iij. Qua
liter cū quidā claudo i acie exi
stēti Vnus impetebat dicēs. qd
ibidē faceret Ille respōdit ppo
no mqt pugnare q non fugere
quia claudus fugere nō potest
licz igitur claudus esset tamen con
fidebat Narat iisup de qdā cū ei
dicēt q sagitte adūsariorū scz
psarū ppter multitudinē effusca
rēt solem Ipe rndit In vmbra
mqt spaciari delectabilius est h°
enim ex magna obsidēcia dixit In
sup q ibi narat de qdā cui cū
dicere² q muri castri qd obside
bant erat excelsi. ipe rndit pro
mulieribo mqt alti sūt z nō p
virtus q ipos fecerūt. Cōstanter i²
et obsidēter speremus i dno. qa
teste ppheta Qui sperant in do
mino non confundentur

Sequūt capitula de qrto
Tractatu secundi libri

Quomodo humilitas ex
altat. superbia vero deprimit

Iti gloriosi humili
tatis Gracia deo pla
cuerūt Vnde narat
Gregorius in dyalo
go li. i. c. xv. qliter Cōstantinus
humilimus fuit. Nam cū qdā ip
sius cōstantini audisset famā ac
cessit vt ipm videret. quē cum
vidisset ait. Ego mqt credebā
istū hoiez grandē fuisse sed nich
il habet de hoie Quod cū audi
uisset Cōstantinus grās agebat
dicēs. Tu solus es qui oculos
aptos m me habuisti. Ecce ma
gis amauit despicientē q lau
dantē Vñ augustinus sup iohā
nem. Omelia pma vera humili
tas ē mqt i nullo supbire i nul
lo murmurare i nullo mgtū esse
vel qrulū. sed m oibo deo grās
agere. Et idē Augustinus ep.
xxx. Non est mqt alia via ad
obtinendā veritatē nisi humilitas
quia p eam vnusquisqz seipm
agnoscit. Et ibidē narat de q
dam rethorico. qui cū iterroga
rēt quod pceptū i rethorica ma
gis esset obseruādū. rndit q p
nūcia° Et cū ij. q iij abeodē idē
petēt ipe pariter. idē rndit. sic
inquit. Augustinus qciens de p
ceptis humane legis me inter
rogas quod magis obseruādū
nil aliud respōdere licet nisi ser
ua humilitatē. Que quidē hu
militas non errorē. sed sciencia
gignit si vera fuerit Vnde Ans
helmus li. de similitudinibo c.
xxvij. Septē igit² sūt iqt gdus
humilitatis qz pmus ē cognio° sui
Secds est dolor de culpis perpe
tratis Tercius ē sui pcti cōfes
sio Quartus ē voluntaria psuasi
o scz q fateat se peccatorē Qui
tus contēptus sui. Sextus est
tollerancia iniuriarū. Septimus
est gaudium sue humilitatis qz
tū scia nō humiliat. sed mflat q
ad h° tū non scia z ignorancia ē

Nō vny Sedy hydlwar

Quoꝫ teste Grego. in moralibꝫ
xxiij. Vera sciencia non extollit
sed lamentari facit. Qm̄ vt dicit
Eccli. i. Qui addit scienciā ad-
dit et dolorem. Vn̄ Bernh. de
gradibꝫ humilitatis sic humilitatē de
scribit. Humilitas mq̄t est vir
tus qua verissima sui cognicōne
sibi ipsi quisqꝫ vilescit. Ideo hu
militatē Augu. suadet sup iohꝫ
Omelya xv. dicens. Vt inquit
oīm morborū turpitudo curaret
descendit filius dei et humilis
factus est. Si igit̄ te pudet imi
tari humilem ꝯuum imitare sal
tē humilem deū. Vnde Mathei
xi. Discite a me quia mitis sū
ꝛc. Et Grego. moraliū xxiiij.
Quanta mq̄t humilitatis v̄tus
est per quā deus sine estimacōe
viuebat hō. licet magnus esset
factus puulus. Itē Hiero. epi.
lxxxvij. Illam mq̄t seq̄mur hu
militatē quā deus docuit. quia
multi eius vmbrā. pauci v̄o ve
ritatē attigūt. Auferant ig̃ oīa
figm̄ta v̄boꝝ cessent similati ge
stus qm̄ non ceimoīa ꝯ miurie
paciencia humilē ꝓbat. Atten
damus enim qm̄ p humilitatē
virgo sublimata est et oīs sup
bia postulat casū. Nam pheton
cecidit supbus vt dicit p̄mo me
thamorph. et dedali filius aera
scandere volens p̄cipitatus est
Romaīqꝫ sua supbia sbiecti sūt
qm̄ supbis resistit deus teste ꝓ
pheta. Nam et humilitatis ex^m

a xp̄o suscepimus oēsqꝫ supbos
deiectos legimus. Nunq̄d sup
bia babiloīs līguas diuisit. Vn̄
in Gen̄. Nunq̄d amon ꝓpt̄ su
pbiā suā ab oībꝫ adorari voluit
ꝯ ī patibulo suspensus fuit qd̄
parari fecerat mardocheo. hest
iij. nā ꝓpter supbiā balthasar
īterfcūs ē ꝛ nabuchodonosor d̄
solio eiectus ē vt dicit. dan̄. v.
Nichanoris superbia debellata
fuit p̄mo machabe. viij. et An
thiochus ꝓpt̄ supbiā insanabi
li plaga a dn̄o pcussus vt dicit
ij. machab. ix. Nempe sicut fe-
cit supbia casū sic humilitas exal
tat. Nam dauid fuit mīmus in
ter frēs suos sup q̄s tn̄ exalta-
tus fuit. Vt patꝫ p̄mo reg. xxix.
Rursus manasses p̄cessit effra-
im. qui tamen effraim benedic-
cionem habuit. Vt patet in Ge
nesi vicesimo octauo. Nun-
quid adanias natus est ante sa
lomonem et tamen salomon
obtinuit regnum vt dicit iiij.
Regum xxix. Illi igit̄ maiores
fuerūt qui tempore posteriores
et corpore mīores fuerūt scꝫ hu
miles. Quia autē ambicōnem
amauerūt mox p ruinā consūp
ti sūt. Nam thore ꝛ sui cōplices
perierūt. q̄a dn̄iū ambiebāt et
moysi detrahebāt. Itē absolon
detrahēs p̄ri suo et ambigebat
regnū. ideo deiectus ē. ij. regū
xv. Nā abimelech procurabat
dn̄iū ꝯ postmod̄ īcrimīa maxīa.

cecidit qm̄ frēs ꝓprios interfecit
Et Roboam ambiciosus pessīe
regnauit. iij. Regū xiij. Quō
em̄ fieri poterit vt sistat firmo
gradu superbꝰ Nam si vanus q̄
liter fixus erit. Si violenter
scandē aliosq; trāscendere p̄su-
mit. nunq̄d p̄cipicium lugebit
Cum nullū violentū perpetuum
natura testat̄ Fastus namq; su
perboꝝ fundam̄to caret cum non
roboret̄. alias superbia non esset
Qui em̄ racōne erigunt̄ superbi
non sūt. Sed nunq̄d difficile
illud ꝑmanere qd̄ in altū emm;
si fundam̄to nō solidet̄. Ecce vi
des superbis dei iudicio congru
ere casum :.

De humilitate Capitu-
lum secundum

Se humiliare exaltacō
est. Ideo Aposto. ij Co
rinth. vltīo ad humili-
tatē nos hortat̄ dicēs. Ipsi vos
ꝓbate an ꝯgnoscatis vosmetip
sos. q̄si di. ꝙ homo ꝯgnoscens
semetipsū de facili humiliatur.
Ideo btūs Augus. li. soliloq̄oꝝ
orando dicebat. Vtinā noueri
te et noueri me Nam qui se ꝯg
noscit vid; quia cinis et putre
do est. Vnde Gen. xviij. dici⁹ q̄
lit abrahā loq̄ns cum deo dice
bat. loq̄r inq̄t ad dn̄m meum
cū sim puluis et cinis. De hac
ꝯgnicōe loquit̄ Bern̄h. sup cā-
tica omelya xxxvi. dicēs. Volo
inq̄t ꝓuide aīaꝫ p̄mo seipsam

scire quod postulat racō ordinis
qm̄ apd̄ nos sumus p̄miū p̄mo
nob̄ Talis eciā sciencia non in
flat ꝫ humiliat. Vnde Macro-
li. i. narrat q̄lit in fronte tēpli
appollinis scriptū erat. Hec est
via ad beatitudinē si teipsū ag
noueris. Vnde vox de celo descē
disse credit̄ dicens Scito teip-
sū vt tradit Polictus li. iij. c.
ij. Cui ꝯcordat Iuuenal̄ dicēs
Notos elitos. id est scito teip-
sum. Vnd̄ Augus. iiij. de trini-
c. i. Scienciā inq̄t celestiū atq;
terrestriū magnā estimare hu-
manū genus. Sed ꝓfecto me
liores sunt qui sciencijs hmōi
seipsos nosci ꝓponunt quia lau
dabilior est animus cui nota
est infirmitas quam qui ea nō
respecta vias syderū scrutatur.
Insuper Bern̄h. sup Cantica
Omelya xxxvi. Superbia inq̄t
ignorancia tui est cum meliorez
q̄ sis tua deceptrix cognicio es-
se mentitur Nam vicia sepe vir
tutes se similant vt ait Grego.
moraliū xxxi. ponens exempla
et dicens ꝙ dissoluta misericor
dia pietas habetur et ꝑtinacia
constancia creditur. timor incō
petens dicitur humilitas et vo-
cis iactancia liberalitas vocatur
pigricia maturitas. inquietu-
do sollicitudo nominatur et sic
de alijs. Multi ig⁹ sibijpsis mē
ciūt̄ qui sua vicia v̄tutes putāt
et se ignorātes c̄mīa multiplicat

Homo igi² examinare debꝫ suā
sciencia et quod malū est cor
rigat. et quod bonū teneat. Nā
de sanctis animalibꝫ in ezechie
le legi² q̃ corpus eorꝫ erat ple
num oculis. Et de viris iustis
Greg. exponit sup ezechielem
li. i. omelya vij. et xxi. Cetrū
Hugo de claustro anime sic in
qt. Conuentus hora statuta ad
capitulū ofluit vt mala corri
gat. Dic tacō ad secreta cordis
debet ouenire et quod nephas
est corrigere. Juxta illud plaie
xlvi. Preuaricatores redite ad
cor. Et ibidem lxiij. Reduc me
ad memoriā vt iudicem² simul
qm̃ cogitacōes iustorū iudicia.
pueb. xij. Non quidē iudicia
ad iudicandꝫ alios sed seipsos
Juxta illud Ecci. xxxi. Precur
te prior in domū tuam et illud
aduoca te Et ezechiel xl. Labia
eorꝫ reflexa mtūsecus p circui
tū. Quod quidē gregorius li.
ij. Omelya ix. exponit de vita
agnicōe sui. ex qua sequi² hu
militas. Vnd Beā. li. iij. de ita
narrat qualit Sixtus omī die
se mtrogabat qualit vixisset hē
alias tactū est piter eciā q̃sq;
facere debet. Verūtamen sicut
ait Gregorius sup ezechielem
li. i. omelya xi. Sicut aqua cō
cussa seu mota non repreſentat
ymaginem mtuentis. sic anima
q̃ qeta sapiencia agnoscere non
potest. Tunc ēim anima est in
qeta qm̃ mundanis sollicitudi
nibꝫ occupatur. Si vis igi² te
ipsum agnoscere mtra cubile do
mus tue et exclude omnia ptēr
deum. vt docet Augustinus in
suis meditacōibꝫ. Si quis ēim
ad hoc pueniat vt sua cognita
fragilitate claissime oclud at se
mortis expectatorē assiduū pec
catorē fore. Si cernat se cinerē
se vilem immundꝫ ignarū inme
morem beneficiorꝫ dei. hijs nem
pe agnitis non erige² in altum
nō iactācijs nec laudibꝫ here
bit. sed humili planctu fatebit
cos tantūmodo laudibꝫ dignos
quorꝫ mens tendit ad superna
premio sincero ob amptu sui. O
vie pite quid tibi picie aut lit
tere psunt si te tibi ꝓpinquū ti
bi intimū non agnoscis Syde
rū forsan pauctatis motus: p
prios negligis actus. planeta
rū situs forsan vsq; ad minuta
q̃ris et peccata tua grauissima
non cernis. Scis tamen q̃ nil
tibi facilius vel vtilius q̃ si ve
ra tui agnicōe ouertatis. Ob
stat fortasse vanū seculi lumen
Cuius intuitu mens exercata ve
ritatem non perpendit aut esse
eius decore tracta se sup se non
reflectit :.

Quomodo humilitas fa
cit homīes acceptos C. iij

Humilitas facit hominem
acceptū amabilē et sub
limem quando ꝓpiue

humilitas non est coacta Unde
Aristoteles v. metaphisice. Qui
humiliatur sponte melior ē q̄
si humiliatur vi Si em̄ humili
eris te renuente que gracia ti-
bi. Tunc enī moreris qn̄ ī me
dio voluptatū ⁊ honoꝝ teipsum
corde vilipendis Vn̄. Bernhar
dus. Humilitas est v̄tus s̄m q̄
homo verissima sui cognicione
sibiipi vilescit. Ideo Sen̄. ad
lucillum ep̄. lxx. Redige te ad
parua ex quibꝰ cadere non pos
sis Vn̄. Valerius maximus li.
iiij. Refert q̄ cū valerius omīa
insignia sub titulo cōsulatus ac
cepisset tunc fastigiū magistra
tus ad humilē habitū reduxit
omnēq; supbie fastum ꝯtemp-
sit Vnd̄ prudēcius libro de con
flictu vicioꝝ. Humilitas intēdit
gressum mediocriter omniaq;
pro te erigit. Et Ouidius. iij.
de tristibꝰ. Tu quoq; formida
nimiū sublima semp ꝓpositiq;
tui contrahi vela precor. Nam
teste. Oracio libro eplāꝝ. Pā
nū parua decēt omnis est aūt
homo paruus. Quare. v̄sifica-
tor ait. Spernē mundum. spē
nē nullū. spernē sepe. Sspe-
nere seipsū q̄tuor hec bona sunt
O. quanta eorum stulticia qui
in seipsis gloriantur Nō adu-
tūt enim homines supbos cō-
ruisse ꝫ pocius p̄sidia vbiq; pe-
tunt. Nullū reuerēt nulli obe-
diūt. Luciferiq; volūt vestigia

sequi eo q̄ de bonis si q̄ habue-
rīt deo grās non īpenderūt Et
si fortuna ditauit eos tūc deū
negligunt et postponūt ⁊ seip-
sos deificos putāt. Legimus ta-
men q̄ cū Xenophon sacrifica
ret deum reuerei nō p̄termisit
licet maiorē suoꝝ filiorū in pre
lio cecidisse ipo sacrificāte audi
uerit. Vt refert Valerius li. v.
Hoc enim supbia mūdi fieri nō
pmittit. Tāta est em̄ vt si q̄s
fedū filiū p̄mo ⁊ nociuū aliq̄d
si accepit statī īsurgit plasphe
mat deum irreuerenter ⁊ cuicē
cōtra deū omīpotentē erigē non
formidat Heu q̄ stulta supbia
que deo submitti recusat Nā
teste. v̄gilio ī bucolicis A ioue
est p̄nciprū scz a deo ē omne bo
num. ad cuius obedienciā hō ꝯ
ditus est ꝫ trāsgressionis p̄mā
p̄uaricacōz supbia creauit vti-
nam ig' illi in generali obedire
mus cuius īperiū vitare nō pos
sumus cuius dominiū toti p̄sidet
orbi Illi q̄so obtēpemus cui o-
bedire ꝫuire est. cui seruire reg-
nare est. De qua obediēcia di-
cit Hugo. vera obediēcia ē pro
amore dei seruare mandatū dei
Plimi tamē nō dei mādatū ꝫ
ꝓpriū arbitriū sectan' Vn̄ Cas
siodorus ep̄. lxxiij Aīmus dolo
sus non sequitur dei arbitrium
sed suas explicat volūtates. Vn̄
Therēcius in adelphis Quid
tu illic agis nemo obtemperat

Pauci enim obediūt deo Cum tam̄ Virgilius in georgicis li. iiij. dicat. Est legū ꝯuanda fides sup̄ma volūtas. Quod mādat fieriq; iubet parere necesse est. Verūtn̄ nullus leges diuinas infrīgē timet Tantaq; hominū temeritas est. vt suū nutū diuine p̄ferāt legi Maioraq; legū statua cōtēpnunt. Mimē igit̄ maioribꝫ obediunt. Iux̄ illud Salustij in Katilinario. Quomodo poteris ī minori negocio legē timere si eam in maiori neglexeris. Nam leges sūt sicut tele aranearū. quibꝫ infirmiora aīalia capiūt̄ et validiora non. Sic leges obseruare pauperes coguntur. et a sup̄bis spernūt̄. Vt ponit valerius li. vij. Vn̄ Oracius ī epistol̄ Sūt qui turpi putāt parē in moibꝫ et q̄ iuuenes didicere senes recusant fateri Hoc em̄ sup̄bia facit que moribꝫ bonis obediē nō permittit. Superbia homines reddit īgratos dei hominumq; beneficia cognoscere dissuadet. Quot sunt enim qui superbie timore seducti parentes fugiūt pauperes. a quibus bona primitus susceperūt. Alij quoq; suos magistros reuereri verentur a quibus eorū doctrina exortū cepit. O superbia facis vt se ipsū homo negligat Beneficijq; accepti inmemor fiat. et ingratū eum reddis. Cui maxime congruit beneficia cōgnoscere sūscepta. eo ꝙ inest racō et mens Qua singula talia ꝯgnosci possūt Vnde de ingratitudīe loq̄ns Seneca libro primo de beneficijs. Inter vicia inquit maxima nichil est frequencius q̄ ingratitudo animi. Et ibidē libro secūdo. Quidā inquit furtiue gracias agunt. et in angulo et ad aurem Et subdit. ingratus qui remotis arbitris agit grās Et idē Sen̄. ep̄. lxxxi. ad lucillum. Nichil carius estiāmus q̄ beneficium q̄d diu petimus. Nichil vilius cum accepimus Quod verū est. quo ad sup̄bos Sed huīles bona suscepta cognoscunt suaq; gratitudīe vendicant amicos :.

De superbia quomodo et qualiter fugienda est Capitulum quartum

Superbia est eleuacio indebita mentis que iure meretur casum Hominem inflat et infatuat. Amiciciam seperat. Iurgia mouet Pacienciam tollit Excessus suadet Correccionem spernit. Eloquium tumescere facit. Mores elatos reddit Deprecari dissuadet Et flectere non p̄mittit. Nullumq; vicium magis propriū demonibus hominem equat. Vnde Planctus in aulularia.

res nimiū singularis est hō
supbus non paciēs. Nā sup-
bi minores despitiunt maio-
ribus muidēt et ab eq̄libꝫ dis
senciunt Unde sicut in ꝓvbi.
sapientū dicit. Cito fit ignomi
nia supbi gloria. Nec tamen
illos estimo supbos qui famu
latū hōim sic accipiunt ꝙ eos
non cōtempnūt Unde. Seneca
ad lucillū epl'a xlvij. In hoīez
inquit nob' sil'em supbiā non
agimus nimiāq; seruitutē ex
igimus Verū ꝙ corpus famula
ri permittimus sed non minus
appciamur ipos enī frēs nob'
eadē natura ꝓgenuit ꝓchdolor
tamen supbia de die in diē cres
cit Illi quoq; q̄ supbiores sūt
nobiliores volūt nūcupari iux̄
illud salustij ī iugurtino. Sup
bia cōmune nobilitatis malum
est hij enī ceteros rusticos vo-
cāt cōdicōisq; seruilis eo tamen
pacto quo ceteris iniuriātur se
ignobiles ostēdūt. Nobilium
enī nō est nisi ea facere opa q̄
nobilia sūt. Si enī adest for-
tuna ꝓspera tūc supbiūt scien-
tes ꝙ solida nō est. Unde Tu
lius li p̄mo de officijs. Intrebꝫ
autem ꝓsperis supbia fugien
da est et arrogancia. Nam ad
uersas res et prosperas immo-
derate ferre leuitatis est scz in-
sipiencie. Utinā supbi v̄sifica
toris documentū mente cōspice
rēt. Ait enī Unde supbis hō cu

ius ꝯceptio culpa Nasci pena
labor vita nec̄te moi Vana sa
lus hoīs vanus labor oīa va
na Inter vana nihil ē vanius
hoīe post homnem vermis post
vermem vetor et horor. Sic ī
nō hoīez v̄titur oīs homo. Vñ
p̄mas. Si tibi gr̄a si sapiēcia
formaq; detur. Sola supbia de
struit oīa si cōmitetur. Et ꝓ-
sper li. Epig̃matū. Sola est in
numeris armata supbia telis
Quia scz sola supbia infinitas
sagittas gignit peccatorū. Vñ
Ironice iuuenal' li iiij supbis
ita loq̄tur. Quia tue galline fi
lios albenos vilis ꝓpl's nati in
felicibꝫ omnes Que verba p̄tē
dunt ut nullus p̄sūmat de se-
mine vel matre iactare seipsum
Om̄s em̄ eiusdē nature sumus
Nec pulchritudo debꝫ gignere
fastū. Verūtamē teste ouidio li
p̄° de fastis. Fastus ī ē pulch-
ris sequiturq; supbia formam
Si tamen attēderēt pulchri se
turpes futuros clare cernerent
eoꝝ gloriā existere vanā. In-
quiramus igitur vnde oritur in
homine fastus aut p̄sūptio Si
enī ex malo tunc supbie occa
sio nō ē Si ex bono Cur supbit
cū nō ab ipo sed ex deo sit. Vñ
stultus est q̄ de nō suo iactan-
ciam facit Unde Galtherus li.
ij. ī fine alexādreidos. parcite
mortales animos extollere fas-
tu. Parcite victores ingrati

viuere summo. Victori vires
sceptrum dyadema triumph-
os. Diuicias dare qui potu-
it auferre valebit. Itaq; omīa
bona ex deo sunt. Si q̄s eciā ex
bonis supbiā accipit bonis iam
carēt. Vñ ꝓsp in li. epygramatū
Qd q̄s nō cecidit ꝓpium si viri-
bo aptat. Hoc ipo q̄ se stare pu-
tat cecidit. Ecce vides omnem
supbiā postulare casū. Licitaq; ra-
cōe carere. Nam fastus oīs non
ex racōe sed ex mēa stulticia de-
riuat. Itaq; stulti oēs illi sunt
Qui de sua fortuna ā sapīa su-
pbiūt. qui ceteris sapiēciores ex-
istere credūt. qui docciores eis
se posse instruere p̄sumūt. Dicē-
te varrone in suis sentēcijs. Cō-
tra mq̄t oēs sapere plus desipe-
re est idest nō sapere. Et tullius
li. de achademicis. Inepte q̄s
mineruā docet. Et siluester pu-
det docuisse mineruā. Euaēscāt
igit̄ mundi sapientes. quoꝝ su-
pbia mera insipiēcia ē. Ambiūt
em̄ p̄ncipatus dominia plateas
faīliā et seipos nō possidēt. seip-
sos ignorāt. eoq; pacto quo su-
pbiūt fatuisant. Vnde sen̄. li. de
q̄tuor v̄tutibo. Ne in re alciori-
te ponas. in qua stanti tremēdꝫ
descēdēti cauendꝫ est. Et idē sen̄
ep̄. lxxiij. Ambitiosis non tam
iocūdꝫ ē m̄ltos videre subiectos
q̄ ḡuem an̄ se h̄re parē. Hec em̄
ambiciosoꝝ stulticia est sibi pa-
rem pati non posse. alijsq; p̄esse
optāt. sibi autē si p̄essent super-
bia non tumescerēt. Vñ in ꝓu-
sapientū di². Vis honorē h̄re do
tibi imperiū magnū. impa tibi.
nullū em̄ īperiū vtilius q̄ sibi
ipsi impare. Vnd̄ socrates Stul-
tū ē em̄ vt impare q̄s velit alijs
cum ip̄e sibi impare non possit.
Et fulgēcius li. ij. mictologiaꝝ
Qui plus q̄rit esse q̄ libet mi-
nus erit q̄ velit. Si q̄s i² ascen-
derit sic scandē studeat. Vt ca-
dere non opteat. Vnd̄ Macrob
in li. saturnalium. Ad sūmum
mq̄t gradꝫ claritatis cū veneris
egre ꝯsistes. et cicius q̄ scādes
cades. De autē regibꝫ ⁊ p̄ncipibꝫ
qui gloriā mūdi q̄si perpetuam
arbitrāt. Casus em̄ non h̄nt ti-
morē. quia fortassis non ꝯgno-
scunt deum maiorē. De quibꝫ
Sydonius in suo epistolari li.
ij. sic mq̄t. Hoībꝫ reges impāt
Ita dominādi desideria regibꝫ
doīnāt. Cur igit̄ supbiūt reges
Hijs em̄ subseruiūt q̄bꝫ p̄esse
se iactant. Nam si rex bonus es
tūc solicitaris. q̄d facit ꝯuus vt
malū corrigat̄ bonūq; p̄miat̄.
Studes enim quid imperabis
Quomodo rempublicā defensa-
bis. Quas leges facies. Qui-
bus officia ꝯmittes. Quo pac-
to emulos contentabis. Quo
tramite aīcis ꝯplaceb̄. In hijs
oībꝫ tibi famulātibꝫ subseruis
Cur igit̄ supb̄. dices em̄ q̄ hec
oīa alijs cōittes quō igi² regis

sicuta rex non es nisi populū
regas quē si rexeis vt preferē
famulais. Absit ig' vt supbiā
ex dōnio suscipias. Qs fecisse
leg'. Allexādr. Dñs. Valerius li.
viij. Fastus mqt Allexādr pec/
tu. iniaciabile laudes accepit
innumerabilesq; mūdos audi/
ēs a ōmocto fore Heu mqt me
misex q mūdo vno potitus sum
Cui allexādro vt refert Thur
cius qdā dixisse ferē. Si mqt
corpis tui magitudo aīo par es
set orbis non capiret te. vna ēm
manu orientē et altera occiden
tem attigeres Sed quid igno/
tas nunqd nosti arbores mag/
nas diu crescē postmodum ta/
men vna hora extirpanē. Ex
hijs pnceps omnis doctrinam
accipiat et supbiam si quā ge
rat deseat. Quia teste. Galthe
ro li. allexādreydos. Quā fri/
uola gl'ia mundi quā rex fugi
tiuus honor. Et plāctus. q pre
esse cupit pdesse recusat Et ite
rū. Galtherus vbi sup li. x. m
fine. Magnus ī exēplo est cui
non suffecerat orbis. Sufficit
excisa desossa marmore terra
Qui q; pdū fabricata domus q̄
nobile corpus. Exigua requirit
humo. Et loq' ō allexādro. q
oia oclud̄ut supbie fastū vitaē
deberet.

De vana gloria
minie affectāda. Ca. v.

Nanis gloria sic vocata est quia mutilis est
et vana. Et sicut stulti hij merito arbitrantur qui vmbras se putāt diuites fieri. Sic stulti videntur hij qx desiderū et sollicitudo vānitas est. De qbus. Oui cius m li. ēmo^m Gaudēt pnomine molles auricule. Et auia nus. Vic qamq; noua sublatus laude tumescit. Et māciatis coquus. Cum vero te dominū noli tibi cape fastum. Deperem seruū sic resaluto meū. Nā plimi in solis verbis gl'iant et de honore vano in seipo tumescūt. ppoq; ore laudibus se extollūt. qs redarguit. Catho dicēs Nec te collaudes nec te culpaueris ipe. Vo^ facūt stulti qs gl'iarexat maīs. Quid dicemus tamē quia singli gl'iaz ex opibus exspectāt Vñ nārat valerius li. ix. Qs cū sophodes iā senex tragediaz qndā p cēramē missē audiēs se vicisse et supasse pregaudio expiāuit. Et plinius m ep. ad adcianū. Ecce ē vt laudis sue spacio q cursu q pegrinā coe qsq; letetur Et cādē fmijaz tāgit. Tullius li. i. in tuscul. qstioibus. Nos mqt alit ars oesq; mtēdit ad studia gl'ia. Quibus oibus artētis qbusdā apparet ex opibus posse gl'iaz cape agnuere Huic aūt dubietati respōdēdū sic apparz. Nā si bene feceris minimum si te bene fecisse leteris Nec vana gloria vtilis est sed obest. Si da tuo suscipias

Ope gloriā/q̃ deo non referas
de qua gr̃as humilime non mp̃e/
das. Talis enī gloria non tua
ē. q̃a dei ē. Si enī ex bono ope
sic leteris. q̃ tī deo regracieris
tua tunc leticia non est manis
quia bono limitat̃ fine. Sed il
la gloria vana est. et manis/q̃
ex te et m te accipis. qua medi
ante proximū ōspicis. iflatisq;
et iactācia tumescis. Absit hoc
a iustis. ypocrita enī est. q̃tū
opa ficta/q̃z eciā mces vaītas ē
De quibo eciā Tullius li. i. de
officijs Locius inquit iusticie
silla capitalioe/q̃ eoz/qui q̃cq̃d
agunt simulāt. vt boni viri viō
ant̃ Et idē tullius li. iij. Omīa
ficta celeriter tanquam flosculi
decidūt. nec simulatū q̃cq̃ pōt
esse diuturnū Et li. iij. Omnes
aliq̃d agentes/et aliud simulā
tes pfidi sūt/in pbi ꝛ malicioñ
nullū ergo eoz factū vāle esse
potest Nā teste eodē Tullio li.
de amicicia Omniū rez simula
cō vicōsa ē. tollit enī iudiciū ve
ri. nec tī reprobādi sūt qui pec
cata sua tegunt/ne peccādi occō;
alijs p̃bēāt. Sic enī agere yp
crit̃ non ē. sed vana ē eoz glo/
ria. qui non ob aliud se bonos
ostendunt. nisi vt glorien̄z/vt
laudes habeant/vt pmoueāt
et dōinent̃. Ita hij mali nō sūt
eo q̃ malā mentē eorū tegunt
sed quia bonū simulāt q̃d non
intēdunt. hoīnūq; iudicia sub

spe glorie subūtūt. Hij enī vul
pibo similes apparent atq; lu/
pis. vnde psius. pelliculā veterē
retinens si sua fronte pētius.
Astuta rapido seruas subpectoē
vulpē Et prudēci latitat lupus
ore cruento lacte. Ollā mētitus
ouem sub vellere molli Vū Ora
cius in poetria noua Nunq̃d te
fallāt aī sub vultu latētis. Cu/
iusmodi sūt ypocrite Ipsi eīm se
ostendunt vt deo famulari cre
dant̃ demonisq; sūt filij/sed lu
cē gerere videūtur. Si enī opera
eoz vā existerēt/mercedē vani
tatis ex opibo non expectarent
Vnde plinius ad catulū Magnū
do animi nichil ad ostentacōez
sed oīa ad cōsciēciaz refert Nec
teq; facti non ex populi sermoē
mercedē. sed ex facto petit. Nā
sicut opa sūt sic p̃mia conforia
querūt. In quoz psona loq̃ns
Locius ij. de cōsolacōe. Nos
inq̃t ad pa res aures manes
q; rumoēs recte facē nescimus.
et ēlicta oscia vtutisq; p̃stācia
de alienis sermonib̃ laudē cap
tamus. Horum etenim vita sic
cio est/et moeres sunt ymagines
absq; vita Ideo dolent̃ decidūt
Quia teste Seneca libro de cle
mencia. Nemo potest diu perso
nam ferre. Sic tamē cito in na
turam recidunt suam quibo ve/
ritas non subest. Que autem
ex solido nascuntur/semper ī me
lius proficiunt. Nempe vani et

ita & pta simulatoē

ypocrite sic cognoscuntur. Ra-
ro enim perseuerant. et viuen-
di maneriem mutant. Laudes
amāt. iactāciasq; facilit produ
cūt. adulari gl'iant. aq̄lib; reue
reri expectāt. quicq̄d agūt. ar-
bitrātur bonū. de alijs vero p̄ue
iudicāt. corrigi nolūt. corigēdi
occasiōz q̄rūt. q̄ aūt faciūt ā fac
turi sūt sibi p̄cipi dolent. Arbi-
trātur em̄ ꝓprio sensu se regere
posse. In alijs tn̄ obediēciaz pe
tūt. viuēdiq; nōrz. nō hn̄t vni-
cam. Et in agēdis semp extrei
sant In oībo sīgulaitatē studēt
Et q̄d facere soliti sūt. mlt̄os fa
cē si videāt. mox viuendi mod;
nouū excogitant gestibo et sig
nis pl'ibus ceremonijs se ostē-
dunt. facilit se incuruāt. Et hu
militatē quā mīme hn̄t. maxi
me fingut dū loquūt. a bonis
audiri cupiūt Sed nemīs ser
monē benigne audiūt. Inuite
salutant nisi signo vel nutu. vt
meditacōi vel oracōi vacare ar-
bitrētur. Et cū turbati fuerint
mordacit iritāt q̄a ad iracūdiā
facile mouent sueq; supbie ve-
neno tumescūt. studioseq; me-
ditan' q̄d de alijs malū. licz co
opte dicere possint. q̄ in seipsis
habere non credan'. vt ex inde
gloriā accipiant Non libenter
laudant. vt laudātes auscultāt
frequent murmurāt. et sub ne
bula detrahē nō cessant. Si ve
ro sui status pluimos videant

hos palam sequūtur. vt ex eoꝝ
cōsorcio famā vendicēt. Recusāt
tn̄ parē quēq̄ eis fore. s̄ maio-
res ypocritas eis sectan' vt lau-
dis p̄ticipes fiant. minoresq;
cupiūt seq̄ces vt eorū doctores
videan'. Cū p̄ibo vero voce vl'
mente ꝯtēdūt. Hijs em̄ signis
ꝯgnoscun' ypocrite. et in cōsimi
libo premiant. Eorū em̄ opera
atq; premia vana sunt. Rursus
horum tanta est temeritas. vt
omnia p̄sumant. Nichilq; dif
ficile arbitrent eis Intollerabi
lesq; penas inchoant. sed tan-
dem fatigantur. Et de corporis
debilitate se excusant Sub tali
enim pretextu balneis cum pla
cet vtuntur. quia dum volūt in
firmantur. Eo enim pacto quo
fingunt virtutem nō habitam
pariter infirmitatem fingē sci-
unt Et cum infirmitatis speti-
em acceperint plus quibuscum
q; alijs volūt plangi n' potest
eis sufficienter seruiri. Pruri-
tus enim atq; lenimenta. lectū
mollem linthea odorifera Et q̄
uis oblectamenta. Carnis sub
nube ficte infirmitatis postulāt
Rursus cum ypocrisi diutissime
vacauerunt. si exinde honores
non percipiant. Si opes nō ob
tineant. Si secularibus vacan
tes desiderijs videant ipsis pre
ferri. Si conspiciunt suum de
primi statū. et odio a cūctis ha
bei. tūc mores p̄habitos deserūt

Et secularibus se conformant
Postremoq; ceteris dissolucio
res fiunt/et solum hec plangũt
qđ voluptatibus non dederunt
tẽpus/q̊ ypocrisi seruierunt/Ho
rum igi² mutilis labor/ieiunia
friuola/fructum non capiẽt ex
operibus suis vane gloie dedi/
tos se ducunt laus ab adulato
ribus ablata quantum in eis
est eos interficiunt. Nã teste
Ouidio li. xij. Methamorph.
Et obest sua gl'ia multis Ideo
Matheus In thobia. Nõ cre/
das titulis fame/te consule/cre/
deq; menti. Et. Marcialis co/
quus. Hunc volo laudari qui
sine morte potest. Absit tam̃ vt
eos laudari ꝓhibeam. In q̃bꝫ
virtus est. Quia teste. Ouidio
libro de põto. Excitat auditor
studiũ laudatq; virtus Crescit
et inmensũ gloria calcar habet
Et idẽ. Ouidius li. ij. de tristi/
bus. Non paruos dat animo
gloria vires. Et sedula facit pec
tora laudis amor. Absit igi² vt
hos v̉tuosos dicamus lauda/
ri non debere Periculum est ta
men quosdam laudare/nescis
enim qui virtuosus sit. Credes
em̃ v̉tutes augeri laudibꝫ/ꝛ vir
tuosũ forsitã spoliabis suis vir
tutibus. Sint igitur parce lau
des tue/nisi eum virtuosum cog
noscas quem laudaueris/quo
cognito laudare non desistes tẽ
poribus optunis/vt sibi v̉tutes
accrescant. Dicente. Seneca li
bro de iiij. virtutibus. lauda
parce/vitupa parcius. Queso
tamen vt aliquorũ laudes con
memoremus. Plures enim ali
os laudant/quia principibus
placent. Sed hec laus modica
est. Dicente. Oracio in epl'is
Principibus placuisse virum
non vltima laus est. Alij vero
bonos laudant non in eo q̃ bo
ni/sed vicia eorum qui ex fama
boni sunt cõmendant. Hec em̃
laus stulta est. Vnde. Varro in
suis sentencijs. Qui ĩ magnis
excellit et inuitus laudabitur
Nouimus enim tẽporibꝫ istis
quosdam ex fama bonos q̃bus
turpia quinꝫmo turpissima cõ
tigerunt/sed omnia prosunt in
laudem illis./Nescit enim vul/
gus afama recedere solita. Bo/
nos igitur laudemus ĩ eo q̃ boĩ
sunt. De peccatis vero tacea/
mus. Vnde. Cassiodorus episto
la iiij. Debemus inquit omni/
bus bene gerentibus impendere
laudes/non quidẽ falsas sed ve
ras. Quia teste. Sydonio ĩ suo
epistolari libro v. Sicut vera
laus ornat/ita falsa corrumpit
Et. Valerius libro tercio. Pu
blica religione cõsecrata virtus
nulla priuata laudacione indi
get. Et. Plinius in quadam
epistola. Hoc ipsum amantis
ẽ/amatũ non honorare laudibꝫ
/verũptamen v̉tus laudãda est

Nota

Vnde idem plinius in ep̄ ad Cor
nelium tycianum Prauum ac malig
num est non ad mirari hoīem ad
miratione digissimum Ex quibus omnibus
colligi² q̄ licet laudibus virtutes
nō egeant virtuosos tū laudare
discrete et parce cōgruit dūmō
laus credat² virtuti non abesse q̄
saluti prodesse Redarguendi
sūt igi² et q̄ p̄ mundia laudari
recusant et qui more adulatorum
falsis sermonibus applaudūt Vnde
Ennodius Laudatio mētē tan
tū gloriae extollit q̄ntū falsitatis
inmiscet Et therencius in adel
phis Coram mētē aliq laudare
verecūdum est ne adulationis cā fiei
videat² In hoc positus est mun
dus q̄ omnes etiā mendacia lau
dari cupiūt et qui non laudāt
adulari putant² Vir tamen circū
spectus potius laudibus egere q̄
habūdare cupere debet Nescis
enim q̄nta demonis fit astucia de
laudibus enim tibi ꝓpinatis mu
ronem sue tēptationis efficit ab
sit igi² vt laudes appetas si tū
accepis ipsas deo referas Vnde
Seneca ad lucillum Ep̄ lxxiij
Quid mētē letaris ab omnibus lau
dari nūquam minime p̄desse nisi
forsan stabilis extiteris virtusq
laudibus crescat quod raro contin
gere videt Quaeso enim si laudeis
vt teipsum agnoscas nec alijs
plus de teipso quam tu tibi cre
das Dicēte kathone Cum te
laudat aliquis iudex tuus esse
memento Plus alijs de te q̄m
tu tibi credere noli Et oratius
in epistolis pūctatorē fugito Et
subdit Incutient tibi peccata
pudorē vtinam igitur laudes q̄s
audis cadere te non faciant Si
enim ministraueris vt virtutes
accrescant heu qualis conuersio
si tibi noceāt Attende quia tibi
non nocebūt si te ipsum cogno
ueris Ideo enim laudibus aliqui
decipiūt² quia sui immemores si
unt et laudibus p̄mio se cognosce
p̄ermittūt Vnde Galtherus in
alexandreidos li vij Dum se
quūt pro fugi bona momenta
nia mundi illicit illecebris ani
mum caro nec sūt Principij me
more vel eius ymaginis mistar
Bona enim mūdi laudes quātō
q̄ arbitrātur quibus occurrentibus
sepius homo non reminiscit sue
future et seipsū ex toto ignorat
quicqd tū audiueis veritatē p̄
ferias aio tuo Quia teste lactā
tio li de falsa religione Nullus
suauior aie cibus q̄ cognitio veri
tatis Veritatē aūt illi odio ha
bent q̄ vbis laudantiū magis
mēdūt q̄ ꝓprie iacture q̄ mse
ipsis nouere veritatem seipsū qui
non nouit faciliter errat verbis
seducitur resurgereq nescit in
quorum persona loquens Se
neca Epistola l Ceci inquit du
cem querunt nos autem sine
duce erramus Et ideo ad sa
pientiam difficulter peruenimus

Quia nos egrotare nescimus
Illi enim se egrotare nesciunt/qui
suae mentis delicta nō nouerūt
Nil melius tū quā seipm cog
noscere. Nam ognicio sui/sup/
biam vitare discet/et laudibus
non decipi pstabit. Nec puū
donum est seipm ognoscē. De
celis enim processisse legi². Unde
Macrobius li.i.de sompno sci
pionis. De celis inquit descen
dit gnotosolito s/id est ognosce
teipsū. Unō ferē q cuidā que/
renti/quo itinere ad beatitudi/
nem pueniretur. Vox delphici
Oraculi respondit. Si te mēt
cognoueris/beatus eris. Unō in
frōte templi hec sentēcia scrip
ta fuit. Hominī bona est cogni
cio sui. Hīs aūt oīb attentis
nec laudes. nec opes. nec fama
supbiā mte generabit/teipsū si
cognoueris. Cōspicies enim ex vi
li materia te pmo p genitū. mē
struis in vtero nutritū/turpitu
dinib videbis tuam infanciam
maculatā fuisse. Juuēcutis quo
qz tue fuere tēpora plīmis expo
sita periculis. senectus te psequē
et mors petit occasū/peccatisqz
forsan inuolutus es. Et nulla
tua psperitas ē secura. Ecce qn
ta humilitatis incitamēta. Ergo te
ognosce/supbiaz vitare si velis
Hz nūq d laudib auditis/de
sistē poteris a fastu/aut opib si
diteris. nūquid ex eis glia va
na tibi surgz. Nequaq enim si
te bū ispexeris. Unde Martialis
coquus. Ardua res hec est opi
bus non tradē mores. quia scz
pter diuicias/cor exaltari non
debz. Unde Galtherus in alexā
libro. viij. Quid tibi diuicis
opus est/q semp auaris. Esurie
piūt. qnto tibi plura parasti/tā
to plura petis. Sicqz famē tur
sus defectū copia nutrit. Oru/
dēs igitur in pecunis non glo/
rietur/nec ex laudib tumore ac
cipiet. sed se cognoscere discat
Unde Tullius in oracione sua. p
tedio id esse wlo vt q̄lis es og
noscas/talesqz hoīnem existi/
ment. Quid enim pdest laudi
bus vanis extolli. Nam teste
codē. tullio in tuscul. q̄stiomib
li.iij. Homo q sūma materia i
vanitate vsat. nullā effigiē enni
nentē vtutib sed vmbrā ymagis
glie secta². Quasi dicēt/qp
vir vanitatib supbie deditus
more ymagis delebil est. Unde
Valerius maxīus narrat socra
tē dixisse. Cōsciēciaz mēt plus/
q̄ famā attēde. per famā enim fal
li poteris. per consciēciam nūq
Unde sen. ep. xxvi. Remoue existi
macōz hoīnū. dubia enim semp
est. n in vtraqz pte diuidi² tāq
diceret. de laudib pax cuādū
fore Unde narrate Valerio li. viij
laudari noluit. aristotiles sed
de seipso i neutrā ptē loqndo p/
dicabat. Quoniā se laudare vi/
tupare ē Unde. Symachus in suo

nihil enim tuus e
quod non suppeditat

Vn[illegible] [illegible]ntacō non caret suspic[illegible] [illegible]bacij quia quicqt al[illegible] [illegible]priū nō imputatur Et [illegible]nus de oratoria mstitu[illegible] li. iiij ¶ Verecūdius est dicere sua q̄ aliena laudāti Et ouidius li. iij fii titulo ¶ quis furor est / que terre latēt / ī luce fateri. ¶ Et que clara facis / facta referre palā. Vnde. Catho. ¶ Ne sis ventosus / dū vis bonus esse videri ¶ Nempe qui se laudat / se supbū / et consequenē vicioſum monstrat. Vnde quintilianus li. viij. de oratoria mstitucione / viciosa res est iactācia / paritq; fastidiū / et plurimū odiū. ¶ Et subdit ¶ Qui eīm supra modum se existimāt / alios despicere videtur. Ob hoc prudēcius li. de cōflictu vicioz et virtutū / desine gūde loqui / frāgit deus omnē superbū. ¶ Magna cadūt / iflata crepāt / tumescencia premūtur / Scādunt cēlsa / hūles / ferunt / adyma feroces. Et. Gāfredus in poetria noua. ¶ Vīcat opus ꝓ bum / minuit iactācia famā

De habenda paciencia

Capitulum. vi

Paciencia vincit malicia / vir quoq; paciens supat emlos / nc potest eam plere vindictā victoriam / quā paciencia donat / Ipa eīm mala tollerare benigne facit / Ita q; qui pati nouit / fere impassibilis est / sibiq; nemo nocere potest / eo q̄ nociū nihil sibi apparet / Vnde lactancius de vera iusticia / paciencia mqt est malo q̄ aut auferūtur / aut accedunt / cū equanimitate tollerācia / Vnde plato. ¶ Tocius phie robur est paciencia Et tull' in rethorica pma / Paciencia est honestatis / siue vtilitatis causa / ꝑ ī arduarū / ac difficilimū / wlū taria vel diut'na perpessio ¶ Hāc si quidē paciecia hūt sapiētes / vt ex pverb sapientū colligitur / Sapientes eīm dolores merito ferre debent / quia doloribo castigatur corpus / et aīe subicit / dicēte. Sen ad lucillum epla lxxviij. ¶ In remedium cedant honesta solacia / et quicqd aim experit / eciam corpi pdest sz ad correctionē Et subdit ¶ Noli mala tua / tibi facere guiora / te querel' onēare / Nam leuis est dolor / si nihil illi opinio addiecerit Et idem. Sen epistola vi. ad paulum ¶ Feramus equo animo / et utam foro / quod sors cōcessit / donec inuicta felicitas finem malis imponat. Nam apud atheniēses. Solon pacientissimus fuisse legit / vt tāgit valerius li. vij. Et tulliānus in apologetico. ¶ Epicurus mqt omnem cruciatū / dolorēq; dampnat ¶ Sicuera noui plurimos esse impaciētes / pcius opinione ꝓpa / q̄ veracōe extrūseca / Quia teste quitiliano causa vi

subdit libens pietas penā. Et
idē q̄ntilianus ca. x. Nulla pe-
na est nisi inuito nullū hēmus
nisi ī paciā dolorē ⁊ vt quicq̄d
crudele sit metus facit. verūtn̄
q̄ multi suis stimulacionibꝫ
viros etiā v̄tuosos ad inpatiāz
redigūt dicēte Seneca li. p̄mo
de clemēcia Temeritas hoim̄ ⁊
ꝯtumacia sepe tfaq̄lissimis pec-
toribꝫ paciāz extorsit. Outinā
in hac iuta mortali in qua ꝓ c̄
tamīe ꝯstituti sumus pati disca
mus. Solēt eīm milites fame
siti ip̄is non r̄cusantibꝫ vexari
Milites igi⁹ xp̄iani ea libenter
ferant que aduersa fortuna ꝓ
certamine ministrat nocumen-
ta. Tunc enim fortūna ficta
est virum pacientem si inue-
nerit. Cūm teste prudēcio li. de
ꝯflictu vicioꝝ. Ecce modesta g̃
uis stabat paciā vultū p medi
as immota acies variosq̄z tumꝰ
tus. Spectabat de fixis oculꝰ ⁊
leta maēbat. Inde quieta ma
net paciencia fortis ad oīs
Omnibus vna comes v̄tutibꝫ
associatur. Nam vidua est v̄
tus q̄ non paciencia ferat. vn̄
Teste lucano libro iij. Gaudet
paciencia duris Et ouidius li
secūdo de arte amandi. Cede re
pugnanti cedendo victor abil
habebis Et ouidius ij. de r̄me
dijs posse pati facile est tibi n̄
paciencia desit. Flumīe per-
petuo torrens solet alcius ire

Si tn̄ hec b̄uis ē illa p̄hēis aq̄
Que verba nil aliud sonāt nisi
q̄ sicut aqua torrētis quando
q̄z intrat flumē q̄ ē alcius eius
q̄z aquā perpetuat. sic paciētia
oīa vincit et vir paciens forti
ores se supat. Ideo marcialis
Qui sua metit ferre pondera
potest. Et Seneca ad lucillum
epistola septima. Bonus q̄t-
quid accidit ei equo animo
sustinebit. sciat enim ita acci
disse lege diuina qua vniuersa
procedunt. Hec siquidem ra-
cio magnam paciencia sua
det. Nam si ꝯsideres a deo sin
gula fieri cui nulla vis resistere
potest. Cur igit molestum tibi
est sustinere ea que deo placēt
Dicente Sen̄. Ep̄. lxxiiij. Pla
ceat homini quicq̄d deo placet
Et idem Seneca in hercule fu-
rente. Nullo premetur onere
pacienter qui tulit Nam virtu
tis est domare. Et subdit Qd
durū fuit pati meīnisse dulce ē
Vnde Valerius libro iij. Non
parua gloria contemptu dolo-
ris acquirit q̄a titulus sapiēcie
datur. Et Therēcius in ethy
da. Ex quo tibi fuerint como-
da eius equum est te ferre īco
moda Vnde Macrobius libro
saturnalium. Qui suos dolo-
res anxietatesq̄z dissimulāt pa
ciēcie bn̄ficio ad maximā volup
tatē pueīūt. Et idē refert quō
admirāda fuit pacīa augusti

innumerabiles esse iniurias tu/
lit libenter Vt autem paciaz qs
obtineat/ obsideriz an mali aliqt
gesserit q si culpabile se repiat
penas occurrere tu suo cmini m
ponat/ qs tunc libent ferat/ exq
fetam ppa illas meruerit/ dicere
Cathone. Quod meito pateris/
pacient meminto./ Cum reus sis
tibi/ ipm te iudice dampna/ Vn
valerius li. iiij refert q cu syra
cusanus a dyonisio tirano re/
pulsus esset/ tunc accessit ad
domu theodori p tunc principis
m vrbe/ adfores tu diutissime
expectauit/ et suo oplica tuc dix
it/ pacient inquit hoc ferendu
est/ quia forsan aliq simile feci
mus/ cu in gradu nostre digni
tatis essemus Vnde ouidius li
epsay pleuiter ex meito quicq t
paciaris ferendu est. Et ide oui
dius li. ij su titulo Eq aio pena
quam meruere ferut/ Attenda/
mus em patie were comoditates
Nam patia exercitat aim/ q cor/
pus laboribo exercitat/ Vn. Gal
therus in alexadreidos libro ij
Excitat interdu vires dolor pa
cientis sepe elatu vis illata le/
uata vniutq coactio culpa oia
descendut a sumo culmie rerum
Que vba designat duas pacie
comoditates/ Dat em paciam ex
erciciu/ et cotra culpam reme/
diu Vn ide Galtherus li. vi As
perior sanat guiores pocio mor
bos Et matheus i li. de thobia

Nomine passa dei volet tri/
bulacio parcit. passio delec/
tat lesio pena sapit. Sicuera
paciam meita auget deuotionis
/ confert m crementa/ et i aduer
sitatibus crescit Vnde orator li
secundo Mitissima sors est pe/
natu/ quas vota gerut regmq
facultas perpetuo pro rege pati
mansuraq virtus crescit m ad
uersis. Si enim quis pro no/
mine dei penam sufferat/ hoc li
benter sufferat/ quia p illo cer
tat/ q suphabudater oibo rebo
pesat Siusus obsideramus egros
p sanitate/ plurima flagella pa
ti/ q licet sint aspera/ libent tu
ferunt sub spe future sanitatis
Nunqt igit p salute mentis/
penas si occurrat libenti aio fer
re ogruit. Vn ouidius li. p° de
remedijs. Sepe bibi succos/ q
uis multus amaros Eger et fa
tere medicus turpiter eger ea
/ vt corpus redimas/ seru paci
ris et ignes/. Quia sc pene sut
tollenade p corpis medela/ rex
q p corpore homines omnia fe
rut sed p mente tato/ eo q cor/
pis molestiam senciut./ Anime
vero collumpniam multi eter
ti non aspiciunt/ veteres tame
plurimi penas fere m numera/
biles tollerasse feruntur/ ipso
ouidio dicete libro de tristibo
Tot mala sum passus/ quot i
ethere sidera lucet/ puaq qt sic
eus copa puluis habz/ q eode li

Fert sapiens oīs casus pacien
tē amaros/Frena nec īdomitū
in ore recusat equi/quia sc; sa/
pientes libenē ferūt q̄ tollerāda
sūt/Ad hadūtant igi' mūdi ama
tores/qñta dulcedine vitā de/
ducūt sepius sceleratam/amus
mollicies asperitatē gignit pena
tū succedēciū p delictis mq̄bo
delectātur/eo; tū arbor spino/
sa est/sed rosas ospiciūt dulces
/et arboris spinas non attēdūt/
Quia extrūseca delectamīta de/
gustant/et delicta intrūseca nō
increpāt/Vñ sik'anē arbori spi
nose/p ducēti rosas/dicēte Oui
dio li. de ponto/Sepe creat mol
les aspera spina rosas/Iupiter
in multos temeraria fulmīa tor
quet/Qui pena culpa nō meru
ere pati/p amplius igi' illi pe/
nā pacīēt ferre debēt/q̄ ppriis
delicijs eā meruerūt/q̄nq̄mo le
tari hñt/q̄ deliquerūt si penis ī
hac mōtali vita associāt/Quā
q̄ em cū peccatoribo dissimilet
deus/nil tū multū maebit/sz pe
na ḡuior mk'to post obitū mane
bit/Vñ psper ī li Epigma/mul
ta diu sūmi differt pacia regis
/Suspendēs equipōdera iudicij/
Et subdit. Et curat medicus
vulnera vulneribo/Ad venia tē
dunt iusti pia verbera regis/ita
breuis rectis gaudia lōga da/
bit./Quia sc; post vita pūtem
deus celeratos punet/et iustos
pmiabit/istos p pena/illos per
gloria eterna/Abūt igi' ut q̄s
impaciens fiat ex vite psentis
modico verbere/Ded pcius me
dicor cōsilio adiuuemur./Con
sulunt em mēbra moebida trū
cari/ut residua corpis pars ua
lida maneat/Vnus etia vite
solacia postponamus/carnisq;
maceracōez non recusemus/ut
salus futura prestetur nob./vñ
Claudianus Truncetur et ar
tus/ut liceat secure viuere mē
bris. Et m pverb. sapientū dē
/Feras q̄ ledit/vt q̄ prodest fe
ras/quia teste Ouidio li. pmo
fū titulo/leue fit/q̄d bene ferē
/Recolo em impacientes plurī/
mos viros vidisse/quibus oia
nocebant/Alios autem cōspexi
pacētes/quibo omnia pspera
videbantur./Nam quāto quis
minus nouit pati/tanto seuius
et frequencius affligitur/Quā
ta em pena hijs adest/qui de oī
bus vindictā querūt/verbisq;
importunis cōtra singulos cōtē
dunt/et si supandi spes affue
rit/nūquam indulgent vel pā
cunt/vtinam attēderent illud
Cathonis/Quem superare po
tes/iterdū vince ferendo/Ma;
ima etenim mor/semp pacien
cia virtūs./Cū recte viuas/ne
aures vba malor./Arbitrij nrī
nō est ē/q̄ quisq; loq̄t./Dices
forsitan pati molestū fore ti
/eo q̄ pacem cum oībo queris
/sed hominū impietas te anxit

vrinam enim attendēs illud ꝓ
speri ī li. epygmatū. Impia ps
mundi parti ē infesta proborū
Et subdit. Pulsant exterius
diuersis moribꝫ hostes. Intus
ciuile est et sociale malū. quasi
diceret ꝙ anxietas a malis de
foris impulsa viro nō noceret
sed eius mens ab ītus sana q̄e
taq; esset. sed fortassis supbia
mentē occupat. ob hoc leuis in
festacō iram cōcitat. bnficioꝝq;
collata possessio rigidiores sepe
animos facit. Itaq; grā de sursū
collata fomentū freq̄nt impaciē
cie ministrat. Ob hoc magister
Seylo sic ayt. De grā vitā cor
rūpere vita ne vite merita deme
rearis. ita heu vnd̄ hoc accidit
ꝙ munera dei paciencie cōtrari
antur. Non quidē ex se. sed ipsa
que hn̄t impacientes eorū occa
sione fiant. Quid est ꝙ nullus
verba tollerare potest sed ex mo
dica iniuria quisque mouetur
Attendamus enim verba vento
cōparari. ꝛ tūc minime nocēt qn̄
de ipsis nulla cura p̄bet. aut qn̄
obliuione tradunt. Turpe est
illius reminisci quo affligeris.
Vnde in prouerbijs sapiētū dicit
Iniuriarū remediū est obliuio
miserrīa enim fortuna est que
inimico caret. Si em̄ nullos ini
micos ti faciat īiuria. m̄ltos tn̄
facit inuidia. Vnde viri boni est
pati nescireq; facere īiuriā. Nā
iniuria est īfamia eius qui fcāt

Ideo teste varrone in suis sen
tencijs. Contempnendi sunt
ineruditorum contemptus. Et
Salustius in iugurtino Bono
more sanccius est vinci q̄ malo
iniuriam vincere. Vnde Seneca
ad lucillū epistola lxxvi. Equo
animo audienda sunt imperito
rum conuicia et ad honesta va
denti contempnendus est ipse
contemptus. que enim tibi cura
est si ab imperitis contempne
ris. Nam ab eis laudari ho
nor non est. eorum igitur irri
taciones tamquā friuolas asp
ne et benigne patē. Si enim
aduertamus veterum tolleran
ciā exēplo docebim̄ eorū singu
laq; pati discemus. Vnd̄. Cassi
anus ī li. collacōm refert ꝙ So
crates iniurianti nocere noluit
Quīymo cū q̄dā corruptorē pue
rorū eum vocasset tūc discipuli
eius irruē volebant in eū. Sed
Socrates ait. O sodales q̄escite
Corruptor enim sum sed me cō
tineo. De ipso eciam Socrate
refert Ieronimus contra Iouī
nianum libro p̄mo. Quod pa
cientissimus fuit. Nam vxores
duas cū habebat ipsas sepius
irridebat eo ꝙ propter ipsū di
sceptarent. Cur inquit pro me
disceptatis. Nam fetidissimus
homo sū. Naribus simus. frō
te recaluatus. Fronte pilosus.
Nouissiē tn̄ p̄fate vxores īpetū
mutuū verterūt in ip̄m. et tādē

aquaq; fedissima ipm detur/
parũt/ Qui nichil respondit/ n̄
Sciebã inquit futurũ/ vt ista
tonitrua ymber seqret/ ipe eciã
Socrates teste Seneca ad lu/
cillũ dixisse fertur/ q̄ nichil pa
titur qui secũ paciãm habet/ q̄si
diceret q̄ paciens vir/ paciẽdo
non patitur/ quia ex pena non
molestatur. Itaq; impaciẽtes
maxime paciũt/ quia maxime
angustiantur/ Si autẽ paciẽ/
ciam haberent que virtus est
tunc paciendo non paterẽt

De ira uitanda
Capitulum. vij

Ira pturbat aĩm/ Non
permittit discernere ve
rũ. Et illũ plus affli/
git/ cui adheret/ quã eum cõtra
quem ipa cõmouetur/ Nã semp
mest angustia/ iratis/ Tibi igi
parcas/ alijs si non pcis/. Vnde
de ira loquens. Tullius in sua
orõne p marcello/ iracũdia iq̄t
cõsilio ẽ inimica/ et ẽ victoria in
solẽs atq; supba. Vñ epicurus
ira ĩ moderata ĩsaniã gignit/ Et
Ennodius/ ira iuste/ suũ plus q̄;
alios lacessit actorẽ/ Vñ Tulli
us in tuscul. qõnibꝫ li. iiij Ira
inquit est libido puniendi eum
qui tulisse videt iniuriã/ s; pa/
ciã vt pfertur hñda est/ ira igi
cõpescẽda creditur. Vnde Ora
tius ĩ epl'is/ Tu cõpesce catheĩs
irã Qm̄ teste Cathone/ ira odiũ
generat/ cõcordia nutrit amorẽ/
Impedit irã aĩm/ ne possit cer/
nere verum Eandẽ tãgit sniãm
prudẽcius li. de cõflictu vicioꝝ
Et v̄gilius li. ij. Eneidoꝝ. Fu/
ror inquit mentẽ totã pcipitat
Et lucanus li. iij Induit arma
furor/ Vnde. Ouidius li. iij de ãte
amandi. Ora tument ira/ ni
grescũt sangne vene. Que licꝫ
extinctos iniuria suscitat ignes.
Et li methamorph. Sepe suum
feruens ocul' ferit ira furorẽ/ et
idẽ. Ouidius li de ponto. Que
nõ obruit taciti cesaris ira/ Ad/
dita sũt penis aspera v̄ba meis
Que omnia nil aliud designãt
nisi q̄ ira maxime affligit ira/
tos/ Si igi stulti putãt/ qui se
ipos affligũt/ sic et maxima in
sipientia est eoꝝ/ q̄ faciliter iras
cũt/ Nã ira g̃uissimus dolor est/
et q̄nto vir pbior/ tãto grauior
Vnde in pu. sapientũ dr̄ Quod
bonus aĩmus lesus/ multo g̃ui
us irascitur/ Nam pbi hoĩs ira
cũdia/ g̃uissima est. Si igi p/
bus es/ tanto magis irasci ti/
meas/ Eodẽ enim pacto/ quo te
affliges/ sensũ confundes/ et cũ
hoc peccabis/ Itaq; salutis viã
postergab/ Discas igi benigne
pati/ vt tuus in pace quiescat aĩ
mus/ Vnde Galtherus in alexã
dreidoe li. p° Blandicijs ĩ dig
nus erit molliq; potiri Fortuna
q̄ dura pati ul' amara recusat/ q̄i
diceret q̄ nõ ẽ dignus boĩs po
tiri/ qui adu̇sa ferre non valet/

Si eñ prudens ꝯspiceret bona
que ex pacieucia sibi affluūt ·
fortassis benigne vitaret iras ·
Sed teste qñtiliano cā · v · Hu-
mane infirītatis ista natura est
vt ex oībꝫ accidētibꝫ grauissim
putꝫ q̄sq; quod patiꝰ · Verūtñ
teste eodē · Quintiliano cā · x ·
Nulla pena est nisi inuito · nul
lum habemus nisi in paciencia
dolorē / et vt aliquid crudele sit
metus facit · Unde Julius cel-
sus li · i · Animi est illa mollicies
non v̄tus paulisper ferre nō pos
se · facilius enim reperiuntur qui
se vltro morti offerāt · q̄ q̄ diu
dolorem faciliter ferant · Quia
teste Salustio in kathalinaio
Nulli mortalium iniurie sue
parue videntur · Vtinam ta-
mē hec recederet condicio a no
bis / Vtinam iram refrenaremus
Qua corpus extirpamus · ani-
mum debilitamus · sensum enē
uamus · omnesq; boni speciem
ira destituimus Queso dic mihi
si sapiens es · cur irasceris esto
eciam q̄ praue voluntatis exti-
teris iniuriā eñ si accepisti · et
pacienter ꝑ noīe xp̄i affuerit
tūc ira cessabit / Et si tua v̄tus tā
ta non fuerit · et te vindicare q̄
ras / aut hoc potes / aut nō · si po
tes cur irasceris · ex quo emen-
dare potes · si autē vindicare nō
possis / cui irasceris · Nosti eñ q̄
ira tua te nō vindicabit · solū ex
ea hoc reportab̄ / q̄d fatigaberis

turpit · et ex inde letabiꝰ inīcus
tuus / Juxꝫ illud psalmiste / exul-
tabūt inimici mei / si motus fue
ro Itaq; dum irasceris / vindictā;
quā ī alio desideās / in teipo fa
cis / Queso igiꝰ vt tui miseiaris
O ira effrenata / q̄t ꝑdidisti vi-
ros · q̄t p̄lia seīasti · q̄t frēs di-
uisisti · q̄t necasti · teq; feriente
q̄t subito et in ꝓuise decesserūt
Multos eñ ad stulticiā dedux
isti / cuisq; stimulis pluimos ex
piāre fecisti / et te molestāte q̄dā
suspendio · Alij submersione ·
Alij ꝓpio mucrone se necauerūt
Omnia eñ fere delicta / suū ac
torē ad tempus delectāt / aut
delectare creduntur / Nam de-
lectatur supbꝫ in fastu · lubricus
in luxu · et edax in gustu · pig̃
in requie · auarus in desiderio /
Sed tu ira nichil / nisi flagella
cōfers / Nimirꝫ igitur cur te ho
mines non fugiēt / ex quo nihil
delectacōis apparētis vel existē
tis in te inueniunt · Tu enim
ira machinaris enses / gladios /
arma repisti / et oīm crudelita
tū genera / te docēte / ꝓcesserūt /
Vñ · Tibullius · Quā fuit hor
rēdus primus / qui protulit en
ses · Quam ferus / et fere plus
q̄ ferus ille fuit / Sed teste oui
dius libro primo de arte amā
di · Nec enim lex equior ulla
est / q̄ necis artifices / arte per-
ire sua · Vobis igit̄ parcite / vob̄
īdulgeatis / O vos irati · q̄a teste

Galthero in alexandreidos li
viij/ Nō verisimile ē alieno cuiq;
pcere/ qui sibi non pcit. Sapi
ens igitur discat mitigari suos
q; sensus cōsulat sibi. Nemo
est enim adeo tā ferus/ q nō mi
tescere possit iqt oratius iepl'is
De odio ⊂ crudelitate ⊂ viij
Si odio habeas quemq;/
tuipē odiosus eris/ mu
neraq; tua deo nō pla
cebunt/ peccatorūq; veniam nō
impetrabis/ qa misericordia nō
meretur pimo misereri/ qui cō
tēdit. Discas igitur eum dili
gere/ quē amare ex pcepto tene
ris/ iureq; nature. Nā aīcia
bona spiritualia/ atq; tpalia cō
gregat/ et mencium vnitatē cō
seruat/ Vnde valerius li. viiij. Ire
et odij affectus/ magnos ī pc
toribus hūānis excitāt fructus.
Ille pcursu celeritatis/ hic nocēdi
cupidine ptinacia/ Et nō q p
ll ille demōstrat affectū ire ⊂ p
lij hic affectum odij/ Et subdit
Quā vehemens est cōtra rem/
publicā odiū/. Nihil enī ē qd
bono cōmuni tm absit/. Et qm
qm oia odia sint mala/ ut con
muniter tm nequiora sunt illa/
q latēt/ Vnde in pub sapientū
dicit. Multoq; odia sub occul/
to latēt/. Et seqtur peiora sunt
tecta/ q aperta/ In hoc tm posi/
tus est mūdus/ q semp iurgia
erūt Ve tm iurgiosis. Nam pri
ceps odioq; est dyabolus/ q p
maq; parte imperat mūdo. Diffi
cilt igit pax vniūsalis erit/. Vnde
Ouidius in ybim definet esse
pmus cōtrarius ignibus humor
Et tepidus gelido flabit ab ar
ce nothus Et ver autūpno bru
me miscebit estas. At eadem
regio vesp et ortus erit sc; ātē
q; sit vera pax mundo. Nā mū
dus in maligno est positus/ pa/
ceq; nunq; fruet veraci et vni
uīsali/ Sed sapiēti sufficiat p/
pria pace qetari. Odia fugiat
tacores cuitet et cū pace men/
tis/ virtutibus intēdat/ Nā odiū
reddit hominē crudelem/ et a
ppria natura discedere facit
Nam fertur a valerio li. viiij
q ochus q postea dictus ē dari
us crudelissimus extitit/ viros
q; optimos intrfici morte cōmuī
nō cōtentabatur/ sed crudelissi
mum mortis tormētū excogita
uit/ Si enī crudelis erat/ crude
litatē repire postea meruit. Nā
sic dicit ī pvb. sapientū/ mlt tos
tiere debz/ quē mlti timēt/ itaq;
respue crudelitatē/ et matrē cru
delitatis iram. Vnde Seneca in
agamēone/ Rudis est tyrānus
morte/ q pnā exigit. Et in de/
claracōibus li. iij/ Scelus est oc
cidere Et li. p° de clemēcia. Fe
rina ista rabies ē/ sangne gau
dere atq; vulneribus/ Tale enī
gaudiū facit hoīez ī silvestre
aīal trāsire. Vnde lactā. li. de vo
cultu. q hoīez q; uis ob merita

Dampnatū in cōspectu suo iugulari p voluptate petit. cōsciencia polluit tamq̄ si homicidij q̄d fit occultus spectator et prīceps fiat. Absit igitur ab hoīe crudelitas q̄ nature proprie cōtradicit. Unde Tullius li. i. de officijs. Magnitudo inq̄t animi remota condicōe huāna feritas q̄dam fit. et inhuāmitas Et ibidem li. iij. Hominū nature quā maxime sequi debemus inimica crudelitas. Unde valerius li. ix. Crudelitatis horridus est habitus. truculenta species. violentus spiritus. vox terribilis. Unde ibidē refert de crudelitate illius qui nouū genus cruciatus excogitauit. Nam thaurū ereū fecit. In quo trucidādi reclude bant. sua tam inuencōis expiencia pius merito gessit hamibale iudicante. Qui hamibal tam crudelis extitit. q̄ in flumine gollo de corporibus romanis pōte facto. exercitum transduxeit. Sed recedat queso ab animo tuo crudelitas queq̄. Crudelis enim si fueris. male pibis.

De contencione et procacitate Capitulum ix.

EX cōtencōe inmodesta promulgata excitatur iurgia. et exinde secreta sepius reuelant. Unde contēdere nulli sapienti congruit. neq̄ rei perfecte. Locius eīm exp̄imur res. quanto imperfecciores tanto adcontēcōem p̄mpcōres. Nam videbis inter feminas fiunt freq̄ncius lites. inter pauperes strepitus. inter canes latratus. et in omni re contencio eo ocius oritur. quo imperfecior est mens seu status eorū qui otēdere solicitantur. Ideo sapiens est. qui cōtendētibus respondere non curat. dicēte Kathone. Fuge mores fuge. ne incipias nouus auctor haberi. Nam nulli tacuisse nocet. nocet tū esse locutū. Et iuuenal li. iiij. Torrens dicēdi copia mītis ē mortifera. Nam in multiloquio nō deest peccatū. Vsi in pū. sapiētū. Turpia ne dixeris. paulatim eīm pudor p verba exuitur. quia scz otēciosi de facili mutreūdi efficūt. bonosq̄ mores corrūpunt. Iux illud menandri comici. Corrūpūt bonos mores. cōfabulacōes pessiē. Hinc est tū. cū tacere fit facilius q̄ loqui. Cur tam difficile est contū cōes euitare. ex quibus iurgia sequūt. Dicēte Ouidio li. de arte amādi. Eximia ē virtus. pstare silēcia rebus. Ac ecōtra ḡuis ē culpa. tacēda loq̄. Nempe ex locuacione supflua. ita mēdit. q̄ freq̄nter tristicia gigni. atq̄ plurimā colloq̄a lete inchoant. que tristi terminant fine. Unde Ouidius li. de ponto. Tu modo fac timeas et que tibi leta videtur. Dum loqueris. fieri tristia posse puta. Sed p chydolor hūana ele tudo.

nil tollerare potest/sed verbis et
contentionibus exterminum procacissi
mum iugiter querit. Et quod indecen
cius est/illi frequenter magis
contendunt/quibus loquendi minor
facultas competit/aut nature
maleficio/aut fortune casu. Unde
Simachus in epistolis/Leticia in
quit loquax res est/atque omnia
trix sui. Et subdit ad propositum
Nam mira res est/ut qui balbu
ciunt/plus loquantur. Affectant
enim copiam sermonis/pudore de
fectus. Rursus verborum procacitas
et turpitudo/ex mala uita sepi
us causatur. Nam qui male
uiuit/raro bene loqui potest. Unde
Tulius contra salustium. Non
qui ita uiuit sicut tu/aliter quam
tu loqui potest. Nec qui ita sicut
tu loquitur/vita honestior est/qui
diceret puum eloquium/puam
indicat vitam. Mala etiam vita/
prauos sermones generat. Hec
autem omnia iam dicta sunt/ut caue
at sapiens verbositatem et contencio
nem/quibus lites oriuntur et impa
cia generatur. Nempe contencio ve
ritati/et consequenter omni discipline
inimicatur/dicente Seneca in suis
proverbiis/Nimium altricando veri
tas amittitur. Et quintilianus
li. ij de oratoria institucione. Non
est inquit bona conscientia/sed victo
ria litigantis premium. Ideo
stulticia est cum verbosis contendere/quia
non bene loqui/sed solum vincere
petunt. Quamobrem idem quintilia
nus c. xvij. Contenciosi inquit
quod probare non possunt/affirma
cionis temeritate astruunt. De
quibus lactancius li de vita bea
ta. Qui contradicendi studio in
saniunt/dum sua falsa defendunt
aliorum eciam vera subuertunt. Ideo
Catho Contra verbosos/noli con
tendere verbis. Sermo datur
cunctis/animi sapiencia paucis. Lis
minimis verbis interdum/max
ima crescit. Litis preterite noli
maledicta referre. Sunt quedam
que ferre decet pacienter amicum
Sapiens igitur non sit procax nec
ad lites promptus. Nam via sa
piencie veritas est/cui contencio con
tradicit Iuxta illud Ambrosii
Contencio est impugnatio veri
tatis/per confidenciam clamoris
Queso enim ut quid contendis/quid
agis attendas/aut enim obscurum
est id pro quo contendis. Expecta igitur
quousque id clarum fiat/antequam
clamore verbum tuum confirmes
Si vero id clarum est quod dicis. Cur
igitur contendis. Nam stultum est
immeridie/lucente sole/candelam ac
censam deferre. Unde quintilianus
li. v. de oratoria institucione in re
bus inquit aptis/tam stultum est
argumentari/quam stultum in cla
rissimo sole mortale lumen defer
re. Hoiem tamen hec procacitas est/quod
vbi ius nesciunt/maxime cla
mitant/et vbi veritatis clarum
habent testimonium minime con
tentantur/nisi impetuosus intueniat

clamor. Vtinam attendent illud
xenofontis phi. Ego mgt oscia
teste didici maledicam contemnere. Sic
uera contemo omne malum aggregat.
et si p bono fiat. i psum tm bonum in
malum commutat Dns Deum. cp. i.
ad lucillum. Cum fatuo mgt delec
tari nolo. non enim longe michi
gremius e. me enim ipsum viso. Sed
ideo plures contemsi sunt. qa singu
los reprehensibiles putant. q omes de
rideros estimant. ea q solum bni
dicta arbitrant que profert ipi
si tm suos defectus conspicerent.
obiurgari non quererent. Vnde
Juuenalis li. i. Iorpedem rectus
deridet. ethyopem albus. Quasi
dicet q alium deridere non habe
at qui vicia gerit. Ceterum non
sufficit multis contemobo et deri
sionibus pace maculare. Num
mo anathemate maledicciobi
mibusq; plurimis alios infestat
quor tanta est pracitas. qd no
nisi malum alijs affectat. Dicunt
enim illud Ouidij li. i. sine titulo
Dij tibi dent duros annos. m
opemq; senectam. Et longas hyie
mes. perpetuamq; sitim. Et illud
Ouidij in ybim. Terra tibi fru
ges. ampnis tibi deneget vn
das. Deneget afflatus ventus.
et aura suos. Nec tibi sol cali
dus. nec tibi sit lucida phebe. de
stituat oculos sydera clara tuos
Nec tibi vulcanus. nec se tibi
phebat aer. Nec tibi det tellus
nec tibi potus iter. Exul mops
erres. alienaq; lumina lustres
Exiguumq; petas ore trementi
cibum. Nec corpus queratur. nec
mens vacet egra dolore. Noxq;
die grauior sit tibi nocte dies.
Disq; miser semp. nec sis misere
abile vlli. Gaudeat aduersis
feia viroq; tuis. Que mala cum
tuleris. plurima plura feras Cau
saq; non desit. deset tibi copia
mortis. Optata fugiat vita. co
arta. necem. Vnis etenim verb
maledicciobibusq; similibo stui
ti litigant. Iram iciant. et quiete
mentis subiuit. quor contemne
dus e hmo. tixaq; spneda Iuv
illud varronis in suis sentencijs
Contempnendi sunt meruditor co
temptus. si vis ad suma pgredi

De abstinencia et sobrietate

Vjctus modestus. Ex
honestate corpis. sanitate
qq;. atq; mentis pspe
ritate. seruat. Vnus Dem. li. de
quatuor virtutibo. Ede citra satu
ritate. bibe citra ebrietate. Die
tus tibi sit ex facili. nec ad vo
luptate. sed cibum accede. palatum
tuum fames excitet. non sapores
desideio puo redime sc; In eo
mo cibo vel potu. qa hec tm cura
re debes vt desinant. Item The
rencius in andria. Arbitror mgt
in vita vtile. vt edax nullus sit
Et Jero. ocia iouini. Galienus
mgt doctissimus ypocratis mt
pres athletas qz vita e ars la
gia e dicit in exhortacione medicie

ne viuē posse diu. nē sanos esse
animos. eorū ita nimio sagine
et adipibus muolutos. michil
tenue/ michil celeste cenat. sed
semp de carnibo et victu q ven
tris m gluuie sollicitāt cogitare/
abſit ig' a viro sapiēte crapu/
la. Nā vetēs ū pſimonia vixis
se legun'. Vñ. Socrates. Sole
occidēte ouinū habebat. Ipse
eīm socrates tēpanissimus extitit
/et vnica refectioē serotina oten
tabat. Ipsuq; tēpancia; omē
dat. Age liuus li. pmo/ Pluimo
rū tñ exorbitāt iudicia. sua; eīm
gulā ptexu vite excusant. Di/
cunt eīm vuere oportere/ qd verū
est. sed castrimargie wluptas
non est via ad vitā/ sed dissipa/
cio nature est. Vñ. Boecius li.
ij. de osolacōe. Paucis mīmis
q; natura otēta est. cuius sacie/
tatē si superfluis vrgē velis/ aut
m iocūdū aut m nociū wlue/
tur. Itaq; nil ogruencius viro
iusto q prudēti/ q̄ sobrietas. di
cente. ouidio m epīis. Est vtus
placidy abstinuisse bonis. nec cō
queratis si te faciat abstinēcia
fragilē. Nā fragilitas modera
ta/ sepius nutrix ē virtutū. Iuxē
illud valerij li. ij Quasi mater
quedā valitudīs est fragilitas/
Nec timeas p abstinēcia; fra
gil fiei/ si moderata fuerit. Tūc
eīm vicijs alimēta tollis/ qñ mep
ta ferculla atq; poculla renuis/
Ideo. Señ li. de moribo. absti
nencia mqt est sūma medicina/
Et. valerius li. ij. Fuit mqt ā/
tiquorū illa simplicitas m cibo
capiēdo humanitas simul q cōti
nēcie index certissima. Itaq; p
cibi simplicitatē obtinuerūt/ vt
ecq humanitas otinēcia essē. Et
subdit. Haxis mqt viris prā/
dere q cenare m ppagulo non e
rat verecūdie. quia nec epulas
habebāt/ q̄s oculi populi subice/
re erubescerēt. Vmi eīm vsus oli
romanis semis ignotus fuit/ ne
m aliqd dedecus plabēnt/. Et
Agellius li. i. Pcrsimonia mqt
aput vetēs romanos et victus
atq; cenax tenuitas/ nō solum
domestica obseruacōe ac disci/
plina. sed eciā publica aniadū
sione legū custodita est. Vñ. di
dimus ad. allexandrum. Gens
mqt pragmanox/ pura et m sim
plici vita viuit. Nullis rex ca/
pit illecebris. michil appetit ā/
plius/ q̄ tacō nature flagitat. fa
cil mqt alimonia nob luxuie sa
gittas non pārit. q̄ quā tellus
ferro labrata pfert alimonia/ si
hāc nūis menb apponimus. Et
hinc est q nulla genera morbo/
rū scimus q diuturna salute p/
fruimur. Medicine mqt reme/
diū nobis pſimonia ē/ que nō
solum illapsos potest curare do
lores/ q̄ eciam paurare ne veniant
dñs ig' exēplis atq; vbis cla
re patz maxie vtilitatis fore so
lerterē/ q corpis q mītis pſpeitas

robora⁹ q̄ mediante veteres sa-
nitate atq; v̄tutibus floruerūt
Illos tñ sobrios ā abstinentes
non credimus q̄bus mos est a
quā bibē panē grossū ɔmedē
n̄ ex hijs ɔtētant. Nā tūc vere
abstines qñ ī p̄simoīa vite nō
molestaīs sed delectaris. Nul
lum eñ coactū v̄tus est. Vñ Se
neca ad lucillū. Nō ē mq̄t io-
cunda res aqua ⁊ polēta ā frus
tum ordeacij panis. Sed sūma
voluptas ē posse cape eciam ex
hijs voluptatem et ad illud se
duxisse qd̄ eripe ñlla fortuē eq̄
tas possit. tāq̄ dicat. Qd̄ absti
nencia tūc sūma v̄tus est qñ q̄s
abstinet et abstinēdo delectat
Vñ. Gāfred. in poeta Qñ te re
ficis dapibꝰ non sis ita plenus
vt nichil appoī q̄at. Et subdit
non q̄ntū possis sed q̄ntū p̄sit
Et. magister. Seylo. Vis ne ī
quit coronaī vis delicijs satu-
rari. Istud tibi p̄sto dictū bre-
ue sobrius esto. Nā qui sobri-
us non ē sed pocius edax brū-
tis ɔpatur et sic quidē corpore
non mēte pascit. Vñ. Ouidius
li. i. de arte amādi. Certa nob
dat mēsura bibēdi. Officium
p̄stant mēs manusq; suū. Reue
ra sobrietatē in se amare habet
in alijs qui petit et querit Pe
tūt eñ oīs patres filios suos
fore sobrios et vxores abstinē
Nunq̄d in vita tenui ɔtentari
debent ex quo eam desiderant
hijs quos amant. Nā p̄ami-
des helenā rapuit speciosissimā
Sed eā odio habuisset si aui-
de ɔmedētem p̄spexisset quia
scz oīs sobrietatē in suis vxoī-
bus petunt. Vñ Ouidius li. iij.
de arte amandi. Cape cibos di
gitis est quidā gestus amandi
Priamides helenam auide sic
spectat edētem. Oderit ⁊ dicat
stulta rapina mea est. Verūptñ
vt frequencius gula impatur
multis ebrietatiq; plurimi in-
tendunt Quibus nulla dies le
ta videtur in qua non crapulā
tur Vtinā attēderēt illud. Ti-
bullij libro ij. Mixtaq; secura
sobriaq; limpha meo. Et. luca
nus. Discite quā paruo liceat
producere vitam. Et quantum
natura petit non exigit egros
quia scilicet edendum est citra
saturitatē Et signanter si quis
fuerit eger scilicet vicijs aliq̄-
bus deditus. Quinymo eciam
viris studiosis vita sobia max
ime cōperit. Vnde. Ennodius li
bertas semper studijs reseratur
honestis. Nulla fides letis in-
tegra nc dubijs. Amplector sanc
tos que dant bona semina frō
des. Post culpas anime sunt
holocausta dei.

De ebrietate. Capi
tulū. Vndecimum.

Ebrietas mētem eberat
secreta reuelat. gestus
deturpat. Eloquiū scādalisat

Nunc letitiā ineptā/nunc li-
tes generat/corporis vires exte-
nuat/cadē iubet/bene agere p-
hibz/rēgem impedit/sensū alie-
nat/oblivionē inducit/libidi-
nem mouet/et nauseam puo-
cat/visū minuit/mēbrorū tre-
morem causat/et ab omni vir-
tute hominem descituit/si preci-
pue cōtinuata fuerit/Unde Gal-
therus in alexādreydos libro
primo/si acionis vile sepulch-
rū ebrietas/ Ubbyoc/ouidius li-
bro primo de arte amandi/Vina pa-
rāt aīos/faciuntq; colorubo ap-
tos/Tūc venūt risus/tūc pau-
per cornua sumit/Tūc dolor et
cure rugaq; frontis abit/quia
scz ebrietas sepius colorē et ve-
nustatē extrūsecā ostendit/et lu
bricitatis dotia querit/Et sub-
dit/Jurgia pripue vino causa
ta caueto/Et minūs faciles/ad
fera bella manus/Ideo Ouidi-
us li ij/Qui canit arte canat
/Qui bibit arte bibat/Quia
teste codē ouidio li ij de remē
dijs/Vina parāt aīmos veneri
/si plurima sumis/Vt stupeant
multos corda sepelita mero/Dij s
eteni vbis patet dāpna/que p
ebrietatē generātur/Vnde Senē
ad lucillū ep lxxxiij/Nichil a
liud est ebrietas/q̄ voluntaria
insania/omne vicū mēdit et de
tegit/Verecundiam remouet
/verba dubia/oculos incertos/
gressum eruntē/vertiginem ca-
pitis et cetera huiusmodi cau-
sat/Nam ebry sero omnia q̄-
uis promittūt/ꝫ mane obliui-
oni tradunt/Unde Marcialis
coquus/Omnia promittis/cū
tota nocte bibisti/Non faciūt
quemq̄ poula nostra rū/Si
enim p ebrietatē omoditas re-
sultaret/si vini repletio corporis
validitatē augeret/ebrietas fo-
tassis excusacionē haberet/Ipa
tamē oia incomoda infert/Nul
liusq; specie honestatis habet
Unde Seneca libro primo de
naturalibus questionibus/Iu-
bes inquit me cum luxuria li-
tigare/cotidianum istud et si-
ne effectu iurgium est/litige-
mus tū/Et subdit/Vbi inquit
est ebrietas cōtinua/ibi corpus
incalescit/Nec ebriosus sitim
extinguit/Eius enim sitis non
naturalis/sed febris est/Et cor-
pus eius luxuria coquit/Dij er
go quanto plus sacian putant
/tanto magis poula peroptant
/quia effrenatus ē appetitus eo-
rum/et seclusus ab omni iugo
racionis/cum quibus eciam liti
gare turpiloquium est/Ex quo
racio minime dominatē eis/Un-
de in prouerbijs sapientum di-
citur/Os absentem ledit/qui
cum ebrio litigat/Nam qui e
brius est/et licet sit corpore pre
sens/non tamen adest mente
/qa vsu racionis carz/eiusq; mēs
absens est/nec litiganti adest

Si igit̃ stultũ est litigare cum absente/qd igi² cũ ebrioso petis Ipsius eim non sunt sermones q̃s profert/sed crapula/suo veneno fauces et liguã deturpãs/ mercenabilia verba sepius prorũpit/et leticiã q̃ndã stultã vanam et loquacẽ gignit. Vnde Simachus in epistol. Leticia res loquax est/atq; ostẽtatrix sui. Nam ebriosi/cũ suis crapulis letificati fuerint/iactancias emittũt/laudibus p̃ris intẽdũt/et q̃cq̃t p̃ferũt stulticiã inuũt/plurimosq; sapiẽtes ad ignoriã ebrietas deduxit/

¶ De vicio gule Capitulum duodecimum

Gula supfluitas ẽ. Dicẽ aũt supfluũ ẽ secũdy/alias eim corpori nocet/Gula eim sua voluptate aim allicit ad p̃ua/et inde ꝗtino occulta sua venena diffũdit. Iux illud virgilij i bucolicis/Trahit sua quẽq; voluptas. Et sequi². Qui legitis flores/et humi nascẽcia fraga. Fugite o pueri/hic latet anguis in herba. Quia sc; in vita delicata q̃ gulosa vicia latitãt/ Nempe in ḡndi omessacõe/scelera crescũt/et caro rebellionis sumit audaciã. Vnde petrus riga. Spiritus ad corpus victus ab hoste redit. Virtutes anime sic princeps destruit armis Et sũbdit ad propositũ. Cui parat arma cuis dans renouansq; ciros. Nam neq; quis potuit virtũtum tangere culmẽ/Si dominetur eis ventris inquis amoris. Verumptamen mundi sequaces gule studio tantũmodo vacant/et cõuiuiorum admuenciones excogitant. ciborũq; varietatẽ student/et ferculorũ habundãcijs gloriantur. Nec autem omia dyogenes p̃hus spreuisse legitur. Narrante Valerio li iiij. Heu quid tibi/si ventre repleto/pigritare inipias. Si enim commedere gloria tua est. Cur igitur tantum commedisti/ vt tibi desit gloria tua/cum edere amplius non possis. Sicuera commessacio/turpis gloria est. Verumptamen qui in ea gloriantur/sua gulositate ea priuantur. Si enim sobrietatem non diligis eo q̃ virtus sit/saltem sis sobrius vt commedere petas/et edendo delectaris. Nam absq; desiderio manducare/nulla/conplacencia est. Discant igit̃ commessatores cuitare gulã/vt eorum gloria licet inepta/non perdatur/vtinam tamen abstinerent non commessandi/sed penitendi cãsa propter deum. Illud enim quod sine merito facerent/in deum referendo sibi proficerent/et fortassis illud onus abstinendo non mucirẽt/q̃d in omessando reportãt Vnd̃ tullius ire thoica ij. Cõmedẽ mq̃t opt; vt viuas/nõ viuẽ vt cõmedas.

Sed ꝓ philosophorum teste. Seneca li. septimo de naturalibus q̃stionibus. Homines inquit nõ sũt ad popinã dentibus et ventre ore cõtenti, sed etiam oculi gulosi sũt. Et idem. Seneca adlucullũ epistola. Thaurus inquit paucissimos iugeres pascuo impletur, et vna silua pluribus elephantibus sufficit. Homo vero a terra pascit et mari, verũ ptaẽ nõ fames ventris hoc facit, sed ambicio. Si enim regularet quis uitã suã delectabiliter modico cibo cõtẽtaret. Ciborũ enim varietas et delicacitas, sepius opinione pocius, quam ẽplecõe credit. Nã plurimi cibos magnis sũptibus sibi iubent ꝓparari, quibus tamen accidit, ut eos postponãt feraul cottidianis, quibus uti soliti fuerũt. Vñ quintilianus li. octauo. In grandibus cenis hoc sepe nobis accidit, vt cũ optimis saciati sumus, varietas tñ exquisitoribus qsiq; grata nobis est. Itaq; edacitas non necessitate aut bonitate, sed voluptate fert. Vñ lucanus. O ꝓdiga rerum luxuries, nunq̃ puo cõtenta pastu ambiciosa fames, et lauta gloria mense. Discite q̃ puo pastu liceat ꝓducere vitã. Et ennodius. Tubera ꝓdices grus ẽ tur ethynius non explẽt utere cor pa mille tuum, quasi diceret q̃ gulosi saciari non possũt, cũ tñ vetus hũanus modicus existat.

Ideo marcialis cotus. Liber nõ potest esse gulosus, et gulosus esse lib̃ eris cenare foris si maxime velis vegetanam si domes vna sitim. Que vba nil aliud sonãt nisi q̃ vir gulosus ꝗuus est, et subiectus castrimãgie et auditati, q̃ sepius ꝓuenit ex cõuiuijs foeinsecis, q̃bus omis regula violat. Ob hãc enim cãm legimus augustinũ extra domũ ꝓuiam cõuiuari noluisse. Nã teste petronio. Ingeniosa gula est, debet igit cõtẽtari hõ id sũmere qd̃ pro uita satis est. Vñ bernhardus siluester ī microcosmo. Effluit occiduo corpe totus homo. Dic tibi deficiens, pegrinus indigq; escis. Sudat in hoc vitam denichilatq; dies. Quia sc; tũsit homo vitã dieq; suos cũ tibi mortali quo uti habeat. Magna igit in eptitudo est cũ epicuris in cõmessacõe gloriã cõstituere, qua oẽ bonũ corpis et aie ẽtardat.

De penitẽcia nõ differẽda Capitulum. xiij

Penitẽcia medicina est aie, i ẽmediũ petõr, q̃ gue ẽ igit infirmo medicinã expectare tã onerosa; et magis est sapiẽti aut esse debet pniã de delictis ꝑ pigricia vñ. Deñ li. de moribus. Multos iãqt vitã differẽtes, mors mẽta preuenit. Omnis itaq; dies, vt vltimus ordinandus

Itaq; nulla dilacio faciēda est
Et idem. señ. ep. i. ad lucillum
Quicqd etatis mquit retro ē
moes est. Stultū igit est differ
re illud qd te postmodo facē nes
cis Et. ep. lxxi. Id agamus vt
omne tēpus nēm sit qd non eit
mis pus nostr esse cepimus Et
li. v. de bñficiis. Quis extremo
die audeat dicē vixi. Et quē de
derat ursū fortuā pegi Hoc eñ
dicere non possūt q pmtē diffe
rūt. q bñ agere pcrastināt. ta
les eñ non viuūt ꝗ languent
Quia teste. Ouidio li. de pōto
Nā genus est moetis male vi
uere. O igit q̄ rep̄menda eor
stultitia q de die in diem se vic
turos putāt insipiētibusq; de
lectacōnibo tota vitā absq; me
titis terminant. Quibo mācial
coquus. Cras te victur cras di
cis postume semp. Dic m cras
istud postume qn venit. Et sub
dit. Quā lōge cras istud vbi ē
aut vñ pētendy Nūquid aput
parthos armenosq; latr. Cras
istud q̄ntū dic m possit emi. Et
ocludit. Nō est crede m sapiē
tis dicē viuā. Nec tñ m sapien
cia hoinum est q m spe transe
ant diesq; suos et vsq; ad diā
senectutis absq; bonis opibus
puemūt. Vñ Señ. ep. xiij. ad
lucillū. Quid turpius q̄ senex
vuere insipiens. Et. ep. xxiij.
Quidā tūc viuere incipiāt qn
desinendy ē. Et. ep. lxi. Ante se
nectutem cūrauī vt bene viuerē
vt m illa bene moriar. Sicuera
prudētes hoc faciunt quia diē
absq; bono ope aut pēitencia
abire non pmittunt qd facere
stulti negligunt. Vñ. Possido
nius. Vnus mquit dies homi
num eruditorum plus patet q̄
impiti longissima tempora. Sz
vnde plurium gignit stulti
cia ita eciam vt m non certo tē
pore cōfidant. Hoc enim ideo
accidit quia vel tamq̄ brata si
ne moetis cōsideratione vuuunt
Aut vitam futuram non speāt
Aut deum iudicem nō credūt
vel pecata sua grauia non pu
tant. vel ꝓter spem diuine mi
sericordie pēitere nō cūrāt qd
tñ gentiles pluimi fecisse legū
tur. Vnde. Señ. ad lucillū ep.
xxviij. Iniciū mq̄t salutis est
noticia pecati. Nā q peccare se
nescit. corrigi non vult. Ideo
q̄ntū potes tripm argue sz p pe
nitēciaz. Quia teste eodē señ.
in agamenoē. Quē pēitet pec
casse pene innocens est Vnde in
libro de moribo Alteri semp ig
noscito tibiñpi numq̄. Quia
scilicet vnusquisq; pro delicto
semp pēitere habet. Illum au
tem pēitet cui verecūdia delic
ti adest. Vnde. Socrates. Pec
catum geminat quod non est
pudibūdy. Ideo ouidius in e
pistol. Erubui gemīosq; pudor
deiecit ocellos Dic satis itacia

Nota de pomba

Nota dryand

signa facetis erat. Et. ij. de testi
bus. Heu m̃ aut vidi/aut noxia
luina feci. Hijs verb̃ apte oclu
dit gentiles p suis delictis pe/
mansse. Peramplius igit̃ gens
xpiana p cmimbo penitẽtie tene/
ri sit ex gracia obligacior. ĩ le
ge celsior. m spe pocior. m wõcio
ne speciaior. Assit igit̃ p scele
tibo penitẽcia/vt sii dilacõe eua
nescat. Vnde. Sedulius li. i. Cul
pa fugit/cedit lacrimis delicta
fletis. Et psper li. epig. Cõuer
ti namq; ad dom̃ certissima
vita est. et pace offensi q̃rere/so
la salus. Qui terret parcit/qui
punit ipe medet/sc; p penitẽciã

De liberalitate. Capitũ/
lum. xiiij.

Liberalitas vẽdicat amo
rem/et hoĩnes ad mag
nos pmouet honores
Vnde liberalitatẽ describit. Didi
mus ad alexãdrũ. Liberalitas ẽ
rei dimuicacõ/nesciens pati dis/
pendũ/cum m alter participa
ta tũ effundit/. Et sicut ex vna
face/si pluima lumina accẽdas/
et nullũ dampnũ sequit. sic
nc liberalitatis bñficiũ mcomo/
dum mfert. Dicente. Boecio
ij de consolacione. Diuicie mqt
magis effundẽdo/q̃ coaceruan
do mitent. Tũc enim pciosa ẽ
pecunia/cum translata m alios
largiendi vsu desinit possideri
Auaricia semp odiosos. caros
largitas facit. Vnde. Cassiodo/
rus epistola xiiij. Libent mqt
omibus pbeamus assensũ/quo
ciens est wx iusta poscencium
Nec decet esse difficile beneficium/qõ non patitur largitate
detrimentum. Hij tamen libera
les putandi non sunt/quoz lar
gitas. et vt melius dicam expẽ
sa immoderata est/et sua prodi/
galitate aut sit cum reciproca
vtilitate. Vnde. Seneca libro
primo de beneficijs. Commen/
dat beneficicium/non ex quan
titate muneris/ꝫ ex voluntate
Beneficiun inquit. Est benuo
la actio spontanea atq; gaudi
osa. Nec refert quid detur/sed
qua mente. Et subdit/magis
inquit nos obligat/qui parua
dedit magnifice/et libent/q̃ qui
dãdo se acceptur putauit inuẽ/
ta sui occasione. Vnde. Varro in
suis sentẽcijs. Ex aio dãtis cẽse
tur munus magnũ. Et in pũ/
sapicorũ dr̃. Qõ bis gratũ est
qõ opus est. quia sc; muneris
cumstãcia lõ est/qn̄ q̃ dat/ĩdi
gẽcia; ospicit recipiẽtis Hijs e
tenĩ dcumtis clare apparet bñ/
ficia eo fieri laudabiliora q̃ fi/
ũt discrecius aioq; melioi Vnde
Matheus ĩ li. de thobia. Affec
tus pit effectũ/non aspice q̃n/
tum Dz fluat ex q̃nta sedulita
te datũ. verus aiaus dãtis in af
fectu/nõ m dacõe patz. Da cito
da ĝtis gratũ ne ĝcia fiat. Ve/
nal. pdigus mensuram excedit/

largus. Bonori seruit fructifi
cat parcus auarus eget. Est ā
alla simplex elemosina mœ
tus antidotū venie porta salutis
iter. liberat amœtis laqis ele
mosina sordes. abluit actoi dul
ce porat opus. Vitā ppetuat vē
tur prestat honorē. Vnde mar
cial' cotis. Grande sui pcum
muneris actor habz. Quas de
deris. solas semp habebis opes
Erubescant igi' auari sua lar
giri timentes. Nā terrena pos
sessio solū comodata est. ꝗ dis
trubuere recusant impante do
mino cuius est. Vult em deus
ut paup non egeat hijs q̄ m
tua potestate posita sūt. verūmꝗ
distribuēdo sapient et caute fa
cienda est. Nam iuste et meri
to largienda est facultas sue ne
cessitati succurrendo. Itaqz con
siderare oportet personam tem
pus facultatē obsequia impen
sa. et huismoi q̄ liberalitatē con
cernūt. Vnde tullius li. ꝓo de
officijs. liberalitate mq̄t et bñ
ficio nichil est nature hominis
accomodacius. sed hec mk'tas
debz habere cauēdes. Videndū
est em ꝓmū ne obsit. vel illi cui
datur beneficiū. vel alteri. Sūt
em multi cupidi splendoris et
gloie. qui alijs eripiūt. ꝗ alijs
largiuntur. Et sic alijs nocent
ut m alios liberales existant.
Nos autem ea liberalitate uta
mur. q̄ amicis prosit. et nemini
obsit. Deinde attendamus ne
maior sit liberalitas. ꝗ facultas
et tandē pro dignitate cuiqz tr
buatur. ꝗ est fundamētū iusti
cie. Nichil em liberale est. ꝗ
nō est iustū. deinde spectandi
sūt mores eius. in quē bñficiū
conferitur. et animus eius erga
nos. et ciūtas ac societas uite.
et adnēas utilitatis officia ꝓ
us collata hec tullius. Cōmemo
remus tamem temporis huius
largicōes. Sapiunt enim prin
cipantes laborantibus. vt dis
tribuant pigritantibus. nec
cernunt persone qualitatem
sed ꝓpriā utilitatē. eaqz sepius
ꝓbēt. que dare illicitū est. Nō
tū est liberalitas. iniustū mu
nus conferre. Vnde Seneca li.
de bñficijs. Nociua mq̄t ipē
tiantibus non dare. sed negare.
beneficiū estimamus. Nam
ēpissimum dampni genus est
mcōsulta donatio. grauiusqz est
bñficiū male dedisse. ideo Ca
tho Cui des videto. Et macro
bius in li. sat naliū. Beneficiū
dādo accepit. q̄ dādo digno de
dit. Itaqz consulte et prouide
largiēda sūt bona collata nob
Nūc autē cōtigere uidemus
ꝗ solis diuitibo munera dant
nec dāt diuites egētibo. sz pau
pes diuitibo ꝓbēt. iuxta illud
therēcij in eunuco. Quā miqz
cōpatū ē. vt hij q̄ minus habēt
semper dicitoribus addunt.

Nō de Elemosina

Nō q dicunt liberalia

Et martialis cōquus. Dantur opes nullis nūc nisi diuitibus

De beneficō cito et gratuite dando
Capitulum quindecimū

Beneficium eo gratius q̄ citius et sine spe mercedis tribuitur. Unde Seneca libro secūdo de bēficijs Ingratū est beneficiū quod diu inter manus dantis hesit. Gratissimis inquit viris nulla res cariōr cōstat q̄ quē pcibus empta est. Molestū est em̄ verbum et onerosū demisso vultu dicere Rogo itaq; maioris gratie munus est quo minus diu pēdit Ab antigone em̄ timotus pecij talentū Et respōdit Antigonus plus esse q̄ timotus petere dēet Repulsus igit̄ pecij denarium et respōdit antigonus. minus esse q̄ regē deceret dare. Turpissima certe huius cauillacō inuenit quomodo neutrū daret in denario regem in talento timotum respexit cum posset denariū tāq̄ timoto dare et talentū tāq̄ rex. Nichil autē tā exiguū est quod non honeste regis humanitas tribuat. Ex quibus apparet q̄ vir liberalis dilacōnis occasionē querē non debet sed presto id ōmunicare q̄d decens concerpit nec tam̄ dandi tāta debet esse velocitas vt incōsulta fiat donacio sed deliberācōe prehabita si munus hanc exigat munus dandum cito et hilariter debet impendi. Unde Seneca libro primo de beneficijs eos reprehendit qui difficulter et displicenter dant aut qui fatigati distribuunt aut qui īcōsulte impendunt. Unde sic Augustinus inquit. Aut denum distulit aut timide negauit aut promisit sed difficulter q̄ superductis superalijs. aut superbia abiecit. aut fatigatus dedit Hijs enim modis muneta non libere impendunt nec tam̄ deliberacio reprobāda est. Quia qui stulte aliq̄d preb; laudare non meretur. Et qui inuite prebet gracias habere non debet Unde Varro in suis sententijs. Ficte refert graciam inuite dantū q̄ vix datum est ne putes beneficium sed predam. Semel dedit qui rogatus bis qui nō. Exterquere autem est plus q̄ semel rogare. Unde Ennodius argumētū est nil meretis rogatē dicī Et in prouerbijs sapientū dicī Beneficium vero bis dat qui celeriter dat. Et Catho Quod prestare potes ne bis pmisceris vlli. Plurimos tam̄ nouimus quibus mos est plurima promittere modica dare. Et si quid dederūt hoc fastidio aut prepudore aut pspetato huicō vel mīce de in quibus nulla liberalitas est

Quia nil dant sponte absq; reciproco munere/ et si quid de derint id improperant/ et hoies ipsis seruos fieri suadent. Verū tamen teste Seneca libro secū do de beneficijs. Taceat qui beneficium dedit. narret qui accepit. Et li. ij. Qui dat beneficium deum imitatur. qui autē recipit fenerator est. Et Therē cius in andria. Frequens cōme moracio beneficij/ ex probracio eius est. Vnde Tulius libro de amicicia. Meminisse inquit debet beneficiorū ipse inquem collata sunt/ non cōmemorare q̄b̄ contulit. Et in prouerbijs sapientum dicitur Beneficiū qui se dedisse dicit perit Vnde Stoyci Beneficium dixerūt a collatore non debere predicari. put narrat Seneca libro vij. de beneficijs Et marcial coquus. Que michi prestiteris in euum semp q; teneo. Crede michi quāuis ingencia postume dones. Actoris tamen pereunt dona garrulitate sui. O quot sunt qui tīn distribuere non vellent/ nisi famam vel cōmoditatē ex inde se habituros speraret. Jactancijs quoq; tumescunt/ et in omni cōuiuio que dedere/ et que recipere non referunt/ et si que dederint/ hoc ideo facunt vt aulibus et reuerēcijs reuerēt. Donum enim munera beneficia nō sunt/ quia non alteri/ sed sibi p desse querunt. verūptamen beneficiū gratuitū esse d;/ siue ēciproce vtilitatis Vnde. Seneca li. ij de beneficijs. Hec beneficij inter duos lex est. Alter enim obliuisci statim debet/ et alter memor esse accepti Et subdit De trahēda ē iamis iactacō/ res q; loquent/ nob̄ tacentibus. Nā teste varrone in suis sentēcijs Turpissimū est in datis sperare Et in pū. sapiēcū di' Quod pulcherrimū est oia pstaē/ nichil exigendo/ Actēdere michi sōiu habēt bñficia qui pbent non solum vt comodum ex dato non sperent/ sed etiam vt tenus sit ipse aut bñficiū impendūt. quia teste Seū. li. v. de beneficijs Nullus malo bñficiū dare pōt/ quia quicq̄t ad illū puenit/ pmuo vsu corrūpit. Et quicq̄t illi omiseris/ id onus suū c miseriā facit Quecūq; eīn illis origūt isuā naturā vertūt Jdeo tullius li. iij. de offi. In bñficijs mq̄t collādis mores hoim/ nō fortūa seq̄ honesta racō est Actēdat i' bñficij collator psone qualitatē illāq; exigat omoditatē xvi.

De bñficijs ognoscēdis C.

Sicut illiberalis est qui sub spe mercedis munera prebet/ sic ingratus nulloq; beneficō dignus est/ q̄ susceptū non recognoscit beneficium. Plurium enim ingratitudo munera dare prohibet.

et hominū illiberalitatē execu-
cōe carere iubet. vñ in ꝓu. sapi-
entū dicitur. Qđ ingratus vnus
omnibꝫ miseris nocet. Sicuera
bñficiorū memoria fragilis est
Et. Senē ad lucillū. Nullū in-
quit maius malū habet cupi-
ditas q̄ꝫ q̄ ingrata est obliuionē
acceptoꝝ habet. Verꝫ q̄ multi
munera p̄bentes ingratos eos fa-
ciūt q̄bus dant eo q̄ in ipsis
diffidunt et se ꝑdidisse qđ de-
derunt dicunt. Juxꝫ illud. Se-
nece. li. i. de bñficijs. Multos
quidē ingratos exp̄imur sꝫ plu-
res facimus. Ipse autē perdet
beneficia q̄ se perdidisse cito cre-
didit. Nichilominus tamē tur-
pissimū est ingratitudīs vicium
mentēqꝫ molestat ingratā Jux-
ta illud. Senece lxxxi. ad lucil-
lum. Torquet inq̄t se ingratus
et macerat et odit que accepit
quia redditurus est. bñficia ex-
tenuat ⁊ iniurias dilatat ⁊ au-
get. Verūptamē sapiēs benefici-
um ꝯmendat et qui gratus est
assidua ꝯmemoracōe delectat
Qui eciā beneficiū dedit ex in-
gratitudine prudēs si fuerit nō
anxiat. Ingratitudines nulli
imputant nisi fortune et benig-
ne interpretando suffert nc mu-
tat animum suum adūsus be-
ne meritos. Sed prochdolor
plurim ingratitudo hꝰ patrauit ex-
cidiū vt bñfacē ꝓximo videat
pl̄ibꝫ ꝑiculū. Nā bñficia q̄ sus-
ceperūt frequent solēt eos fugē
aq̄bus acceperūt p̄ pudore quē
gignit supbia ingratitudīs ma-
ter. Alij vero vno suscepto bene-
ficio ad aliud mox absqꝫ rubore
currūt et beneficia munificorum
in fastidiū vertūt. Alij vero bñ-
ficium cū susceperūt supbie ꝯfe-
renciū ascribunt. Illosqꝫ infa-
mant a quibꝫ receperūt. Affir-
mantes ex muneribꝫ non nisi
gloriā querere ⁊ fastum Alij ve-
ro qui suscipiunt beneficia indi-
gencie cōferencium attribuūt
nam penes se dicunt Ideo is de-
dit quia me eget vl̄ indigebit
Nouit enim me in aliquo sibi
proficere posse aut mee familie
sperat obsequium Dicunt eciā
plures beneficia ꝯferri fraudis
sue sub pretextu. Dicunt enim
dona ideo ipsis fieri vt subri-
piatur vxor si pulcra vt filia ra-
piatur ancilla seducatur. et fa-
mulus subtrahatur vel vt fami-
liaritate secretum aliqđ eliciat
Hijs eñ modis plurimi benefi-
cia que eciā gratis dant in ve-
nenum et obprobrium mutāt
Itaqꝫ munificenciam plurim
retardant. Rursus alij dona cū
accep̄int minime recognoscūt
Sꝫ qđ mutuo recepūt dari sibi
ꝯtēdūt restituēqꝫ recusāt Ideo
senē. li. i. de bñficijs Docēdi sūt
inquit qui libenter recipiunt
reddē vt eos quibus obligati
sunt re aīoqꝫ nō tantū equare

ꝫ eciã vincẽ. Verũptamẽ teste eodẽ. Sen li. iiij. de beneficijs Quidã mãt cum aliq̃d suscepe ũt/michil se habẽ testantur. Alij vero mutuũ susceptum mox remittũt/ne videantur debitores fieri. sed q̃ nimis cito solue cupit minus debz. et qui minus debet/mãgnus est. Nõ ita intelligas q̃a minꝰ debẽ sepius q̃dã superbia est. Vnilis aũt bois obligai non debet vereri. Et q̃dã mãgnitudo est mutuo aliq̃d capere absqz vsu illius ñ causa non indigẽcie apparcat qua apparẽte mutuũ fiei non debebat. Sicut enim qui accedit vult sibi mutuũ reddi. sic eciã ex vsu capto beneuolenciã sperat. Ingnꝰ est ig' qui non reddit/qõ accepit/mãgnus eciã qui mutuate rei vsũ cõtemsit/vterqz enim fraudat largitorẽ. Vnde Methodorus. Vsuricia mãt crescunt mora/et tanto plus soluendy est/q̃nto tardius Et subdit ad ꝓpositũ Ingnꝰ ẽ mãt. qui bñficiũ reddit absqz vsu. Nã sepe qõ dat exiguum Qõ aũt sequit ex eo magnũ pulcherrimũ est cũ fenore moderato data reddi Vt mãt vãro in suis sentẽcijs. Sed quomõ ista cõuenire possunt. Vnus enim docet mutuate rei vsũ capere/alius suadet cito reddere. Siquera vsũ spernẽ mãgnitudo et superbia est. cito non reddẽ facultate habita eciã mãgnitudo est. Ille aũt cito reddit q̃ vsu capto auẽcionis tpe optuno restituit. Qui vero dedignatur vsũ accipe auẽcõmisqz tenẽ fœmã. Non dico q̃ cito ꝫ nimis cito reddit. Nã qui mutuat non solũ id sperat qõ largi' sibi restituit/ꝫ beniuolenciã. fidẽ et amicẽ exinde captare licite intẽdit. Absit tamen vt qui beneficiũ dat/munus reciprocum expectet. Absit eciam qui recipit vt soluere ostendat Dices te fortassis accepisse qõ soluere non potes aut reddere Aut enim te posse speraſti dum accepisti aut non/si hoc speraſti fortuna improuisa est/te non posse. Ergo spera q̃ tue fortune miserebitur ipse/a quo accepisti/qui si recusat fortunam/patienter patere cuius mos est instabilis esse. Si vero te reddere non posse prescisisti Cur igitur accepisti/nam fraudasti tuum largitorem. Vnde in pubijs sapientũ dicit. Qõ fraus est accipere/qõ non possis reddere. Et subditur plurima beneficia accipit/qui scit reddere. Ideo. Catho Beneficij accepti memor esto Vnde refert. Seneca. Qõ rex archelaus frequenter socratẽ inuitauit/vt ipsum honorare posset. Sed socrates renuebat/dicens/se nolle ab eo beneficia accipe/cui non posse pia reddere. Ex hijs igi' documẽtis colligitur q̃ ingnꝰ est q̃ bñficiũ reddit

et qui suscepti beneficij vsū non
respuit. Aliud est tamen benefi
ciū petere. aliud bñficiū datum
capere. Non decet em̄ vt diues
pauperem petat. decēs est tamen
ut munus a paupe datū gratant
accipiat. iuxta illud Cathonis
Exiguum munus cum dat tibi
paup amicus. Accipito placide
pleneq; laudare memento.

De sufficiencia et paup-
tate voluntaria C. xvij.

Mitissimus est sufficien
ciam qui habz nec est ī
digencia nisi ex immo-
desto appetitu. Nam stultū est
appetere qd̄ habere non possis.
Si autē habere potes hoc posse
tibi sufficiat. Nil autē aliud pe
tūt homīes eciaz sepe ambiciosi
Si em̄ ex sufficiencia aut mo-
lesta paupertate bonū aliqd̄ con
tingeret tunc forte rep̄hensibi-
les essent hij qui diuicias iugi
ter desiderāt. aut qui rez modi
citatē habent. sed hec non nisi
angustiā p̄bent. homoq; ɔten-
tus p sufficienciā rebꝰ ex modi
cis fit leuior ⁊ hylaior diuitibꝰ
continuis desiderijs vacantibꝰ
quoꝝ mens inq̄eta tristis et so
licita. rebusq; suis p̄ cupiditate
vti non audēt sed hijs aggre-
gant quibꝰ postremo sunt in de
risum. Contentare ergo exigua
domo tua et in pace viuas hijs
vtēdo que tibi sufficere debent
Unde q̄ntilianus cā. xij. Humi
le inq̄t tugurium cū sufficiēcia
regnum facit. Et Varro in suis
sentēcijs. Non essemus paupe
res si nesciremus quid esset pau
ptas. Illi aūt q̄d sit pauptas
nesciunt qui suam modicitatē
mediante sufficiencia pauper-
tatem non arbitrantur. Quia
teste valerio li. iiij. locupletem
facit nō multa possidere sed mo
dica desiderare. Et Sen̄. ad lu
cillū ep̄. p̄ma Non puto paupē
cui quantumcūq; supest satis ē
Et idem ep̄. ij. Paup est non
qui parū habet sed qui multū
cupit. Quid em̄ refert q̄tū illi
in archa. quantū in horreis ia-
ceat. Et subdit. Optimus diui
ciarū modus est habere qd̄ ne-
cesse est et p̄ximos habē quod
satis est. Et idem ep̄. ij. Mag-
ne inquit diuicie sunt composi-
ta paupertas lege nature Nam
lex nature scit quo egeamus.
petit em̄ non esurire. non alge-
re. non sitire. sed non est neces-
se maria tēptare castra seq̄ aut
ex fortuna pendere Ideo planc
tus in aulularia. Sibimet esse
sufficientem primum bonum
est. Posco enim vt attenda-
mus veterum sufficienciā pau
pertatemq; placitam. Nam de
dyogene refert Seneca q̄ potē
cior erat alexandro oīa possidē-
te q̄a plus erat qd̄ ille nollz ac-
cipere q̄ q̄ ille posset dare. De
dyogene refert valerius li. iiij

q̄ munera dyonisy tirannī re-
spuebat. Nam dyogenes cum
oleta lauaret. Aristippus ei dix-
it. Si inquit dyonisio adula-
ri velles non ita esses. Cui dyo-
gines. Et si tu ita velles esse dy-
onisio non adulares. Unde Je-
ronimus contra Jouinianum
de dyogene refert q̄ duplici
pallio vsus fuit propter frigus
peram p̄ celario habuit et cla-
uam propter fragilitatem et se-
nectutem ad membra susten-
tanda ferebat. In dolioq; vo-
lubili se habere domum iocaba-
tur ⁊ iuestibulis portarum mo-
rabatur temporeq; frigoris os
dolij vertebat in meridiem et
iuxta motum solis voluebat et
cum quendam puerum manu
bibentem vidisset tūc suum va-
sculum ad terrā proiecit dicēs
Nesciebam inquit q̄ natura
poculum haberet. Ecce quanta
sufficiencia et quanta leta pau-
pertas. Unde Epycurus. Hone-
sta inquit res est leta pauptas
Illa vero non est pauptas si le-
ta non est sed miseria. Si enim
alicui sua nō vident amplissima
licet eciā tocius mundi dōinus
sit tamē miser est. Queso enim
vt ad naturā viuas nunq̄ por-
ro pauper eris. Sed ad opini-
onem si vixeris nunq̄ eris di-
ues. Nam exiguum desiderat
natura opinio immēsū. multisq;
parasse diuicias miseria fuit.

Reuera penes me cōsimiles sen-
tēcias sepe reuoluens didici q̄
tanto quis est infelicior pauperi-
or ⁊ miserior quāto de opibus
obtinendis curiosior. Quosdā
etenim noui quorū totū studiū
ditari fuit non quidē per suffici-
enciam sed habūdanciam qui-
bus eciā cura nō fuit quo pac-
to vel qua fraude facultates sibi
aggregarēt eorūq; sompnia de
solis nummis erant. turpiq; cō-
questu eciā notorio repleri nō
erubescebant. qui tamen imple-
nitudine desideriorū suoꝝ deces-
serūt et ad mortem dum agoni-
sarent sollicitudo eorum tota de
suis facultatibus erat et fraudis
ex timore lectum fieri petebant
In loco plenitudinis suoꝝ bono-
rum pluribusq; monētibus de
salute vt cogitarent audire con-
tendebant. Itaq; in suis infeli-
cissimis desiderijs vitam eorū
sic terminabant vtinam felici-
ter. O mala cupiditas. O desi-
derium insaciabile. cur hominē
inuoluis. Non potest enim cor-
pus nisi modicas vestes ferre
Paucisq; cibis pascitur venter
Abcedat igitur infesta cupidi-
tas ⁊ leta paupertate vitam ma-
nuducamus. Dicēte Cathone
Cum te infantem nudum natu-
ra creauit. Paupertatis onus
pacienter ferre memento. Qd
nimiū ē fugito puo gaudē me-
mento Comoda nature nullo tibi

tẽpore desint Si ɔtentus eo fu
eris q̊d postulat vsus. Et Gan
fredus in poetria noua. liber
is est vicijs qui nõ inseruit ha
bundans. Cui satis ẽ q̊d habet
pauper est qui plus cupit. Vnd̃
Galtherus libro tercio in alex
andreidos. Animũ nullius egẽ
tem non res efficiunt Sed suf
ficiencia quãuis sit modica si
sufficiat nullius egebis Et ma
theus in libro de thobia Non
rerum cumulus sed sufficiencia
mentis. Dicat sufficiant pau
cula diues eris

De Auaricia vitãda Ca
pitulum xviij.

Auaricia abisso cõpat̃
insaciabili Sicut enim
aquas sine fine deglu
tit sic auaro nil sufficit. Verũp
tamen teste Salustio in kathi
linario. auaricia fidem et pro
bitatem. ceterasq; bonas artes
subuertit et ꝓ hijs supbiam et
crudelitatẽ. deũ negligẽ omnia
q; ven alia habere decuit. Auari
cia pecunie studiũ habet. quam
nemo sapiens amauit vel cõcu
piuit. Hec enim aĩmũ virilem
effeminat in saciabilis est nec
copia vel modicitate minuitur
Vnde Sen̄. in declamacõibꝫ li.
iij. Muliebriũ viciorũ fũdamẽ
tũ est auaricia. Vnde Seneca
ad lucillũ epistola lxxiij. Stul
ta inquit auaricia mortalium
ꝓprietatẽ discernit nec quicq̃

suum esse credit q̃ publicum ẽ
quia semper diffidit. Quãob
rem quintilianus libro octauo
Eque de est auaro q̃ habet sic
q̃ non habet Quia teste boecio
li. ij. de ɔsolacõe Auaricie nichil
satis est Vnde Tullius li. ij. de
offi. Nullũ viciũ deterius est
auaricia Et li. de senec. Quid
inq̃t auaicia sibi velit nõ in tel
ligo Quid em̃ absurdius esse po
test q̃ quo minus restat vie eo
plus viatici querẽ. Quod faci
ũt aliq̃ senes qui tanto fiunt se
niores quãtoq; minus sũt vic
turi tanto sũt cupidiores Cesset
igit̃ auaricia in aĩo tuo. Quia
teste Tullio in rethorica ij. Aua
ricia em̃ omnez hoĩez ad quod
uis maleficiũ ĩpellit. Vnde Va
lerius li. ix. Auariciã sic describit
Auaicia inq̃t est lucroꝝ latẽciũ
ĩdagatrix. vorago auidissima
Cupiditate miserrima. Hec em̃
pluimos occidi suasit. et ad de
speracõez pluimos ĩduxit Vnd̃
refert Valerius Q̃d cũ septunu
lus ꝓpter multitududinẽ auri
et argenti in mari se piturũ vi
deret maluit m̃gi q̃ suas opes
ĩ mari ꝓici. hic em̃ diuicias nõ
possedit sed ab eis possessus est
Auarus nẽpe plus q̃ in deo in
suis opibꝫ ɔfidit. nulliq; ꝓficẽ
curat ex hijs que habz pauperes
odit et diuitibꝫ eciã non aĩcat̃
Vnde in ꝓu. sapi. dici. Auarus
inq̃t n̄ cũ morit̃ nichil recte fãt

Nota dignum

Nec potes auaro fere pius op
tare/qm vt diu viuat. Nulli
enim auarus bonus est/sed mopi
pessimus/negandi causa nūqā
auaro deficit. Sapiēti tamen
congruit pauime impare non
secure/Nam pauimia non saci
at sed irritat. Vnde oratius in
epl'is. Semper auarus eget
ob hoc vnfitatē/Cur homo q̄
tuis es per auaticiam sepeli/
es es. Eriam heres eius q̄ nō
eis heres Quādo sepultus eis
quiaunq; sepultor es eis. dicī
sepe putes tu qui sub mamere
putes. Non hodie q̄ heri no
uus heres impat et./Sed ad
hoc homines nō attendūt nē
considerant diem extremū/in q̄
omnia deserent Vnde Galthe/
rus in alexandreidos li. octa/
uo. Quid tibi diuitiis opus
est. Et subdit Quāto tibi p'a
parasti/tanto plura petis et ha
bendis acrius ardes Et ouidi
us li. primo metamorph. Effodi
untur opes/irritamenta malorū
Namq; nocens ferrū/ferro no
centius aurū. Et li. iij. Inopē
me copia fecit. Et li. duodeci/
mo/Auarus vir species ipse su
as animo capit. Et maximia/
nus parcis pena est mumbere
rebus Quas cum possideas est
violare nephas. Efficiā custos
rerum magis ipe meaū. Contē
uans alijs que piere michi Et
semp timens nil tenuisse puto

Auri cecus amor natiuū vitat
amorē. Et ouidius li. ij sū titu
lo. Qucit auarus opes et q̄ las
sauit cunctis. Eqra piurio nau
fragus ore bibit Quia sicz mare
sepius absorbz/qs auari magis
laboribo coactuāt Dij etem bō q̄
dā tāta auditate qūz tā diu ai
stedūt. q̄ p dūnt ostūmū aut
saltē deteriorāt paupibozq; da
re nolūt ea q̄bo vti nō pūt. de
q̄bo iuuenal' li quinto. Dicit
diuites bona plurima custo di
re q̄ pūmittāt paupibo euo/
gare Ideo sic ait. Crescit amor
nūmi/qntū pecūia ēscit Magis
pca mal' aūa maior metuqz
tuāt. Mista ē magni custodia
sensus Nā teste tull' in ethori
ca prima Cupiditas est genus
omnium libidinum. Et li pro
uerbiorum sapientum dicitur
/Quod cupiditates abicere/reg
num est vincere Vnde valerius
libro septimo mutuliter aliqd
cupere et in eo perseuerāter mo
rari hec dulcedo vicina ē ex vi
cio. Ideo Seneca ad lucilium
ep' xxviij. Neqz inquit nemo
nūc idē est qui fuit pridie. Nā
quicquid vides currit cū tem/
pore. michilqz stabile vel solidū
est et nos tamen ea cupimus
tanq̄ sint semper prospera no/
bis/aut tanq̄ simus ea semper
habituri. Seuera hec auaricie
cōdicio ē i egestate cape et boīs
adueniētibo p āplius ōsiderare

Unde · Tullius li · de paradoxis
Nūquam expleť · neq; saciať
sitis cupiditatis/nec solum au
gendi libidine cruciant homi
nes sed etiam admittendi me
tu · Vñ didimus ad alexadrum
Est em̄ ferocissima pestis cupi/
ditas/q̄ solet egenos q̄s capit
efficere Omīs em̄ cupidus ege
nus est/quia et si bona habet
ip̄is uti non audet/· Unde ť fert
Celimādus q̄ in obsidione hāi
balis trecēti prenestini reclusi
fuerūt · victualibusq; carebant
Cūq; int eos auarus quidam
murē cepissē/maluit alteri cui
dā/p̄ducētis denarijs vendere
q̄m sue fame p̄uidere Itaq; ip̄e
auarus cū suis ducētis dena/
rijs fame mortuus est sed emp
tor dei p̄uidēn̄ vixit/Ecce q̄nta
cupiditas q̄ hoiēz ita detinuit
vt potius s̄uiret cupiditati q̄m
p̄pe saluti · Unde lucanus li · iij
Ferrū mortēq; timere auri nes
cit amor Et v̄gilius li · iij · Ene
idoꝝ · Quid nō mortalia pecto
ra tāgit/auri vana fames/ideo
Catho dilige denariū/s̄ parce
dilige formā · Illi em̄ p̄ce dena
riū diligūt/qui pro sola nēcita
te q̄rūt Sed formā illi deside
rāt/qui denarios vendicāt nō
pro necessitate sed pro sup̄flua
auiditate/q̄d faciūt diuites iux̄
illud petronij Diuites hec mag
na facies erit oīa c̄nens Qui
tenet et sicco cōq̄rit ore famem
Et marcialis cocus · Fortūna
multis dat nimis/nulli vero sa
tis signant auaris vñ prosper
li · Epig̃matū · Nec pax sollici/
tis nec modus est cupidis · Et
mgr̄ · Seylo · Nō bñ dignus
equo cui carior est equus equo
Quod tamen accidit auaris
qui res ultra equū diligūt

De rapina et fraude
Capitulum xix

Raptor nil suo raptū li
cite conq̄stat/Quicq̄d
em̄ p̄textu fraudis ac
q̄rit/male possidet · Vñ · Tull
li · iij de officijs Detrahere ali
q̄d alteri/magis est cōtra natu
ra q̄ mors Et philippica ij Ma
le inquit parta male dilabūť
Nempe difficile est/ut quis ex
rapina prosperetur Si enim
quis suis diebꝫ gaudere vide
atur hijs que rapuit/eius tam̄
prosperitas aut non erit diu/
turna/aut in succoribꝫ non du
rabit iuxta illud: Senece in
epistola ad lucillum · Nulli in
quit cui rapina feliciter cessit
gaudium rapti durabit impos
terum · Nec mirū quia nullū
violentū p̄petuum/· Rursus mi
rū est atq; displicibile nimis
/eos videre maiores raptores
q̄bꝫ bonoꝝ/plenitudo maior/col
lata est/et qui possessionibus
amplioribus fruuntur/ra/
pere pauperibus sollicitantur

Quinymmo et raptores a raptori
bus rapiūt. Unde planctus in
aulularia. Sepe cōdita luporū
fiūt rapine vulpiū. Itaq; vul-
pes qnq; lupis rapiunt/ea que
lupi rapuerūt. Hoc merito con-
tingit/ut arte p̄ua artifex pere
at sua. Difforme est tñ virtu-
tis gloriā/magnitudine prede
minuere. Sed ꝓchdolor diebꝰ
istis rape multis non apparet
pudibundū/. qm̄ magni latro
nes/latronū sūt iudices. Eos
q; nō castigāt q̄ꝝ preda affert
eis/s; solū illos iudicāt et rigo
rose sentēciāt/q̄ꝝ rapine eis nō
suffragabāt. Quot em̄ regibꝰ
et p̄ncipibꝰ seruiūt raptores/q̄
pauperꝝ bona/nūc ꝓpria autori
tate. Nunc stolida temeritate
tollūt. Qñq; etem̄ d̄licta negāt
et negare si nequeāt ad satis-
factionē cogi non formidāt q̄a
fauorē non habent iudicū non
senciūt minas. Inferūt et v̄be-
ra. sepe om̄s extorsionis vias
excogitāt/et hoc fortassis quia
suos dn̄os paria vel maiora fa
cere vidēt/. Unde illud. Ouidij
methamorh̄ accidisse videtur
inquit Viuitur ex rapto nō hos
pes ab hospite tutus. Et idem
Ouidius li p̄mo sn̄ titulo. Fit
cito p multas preda petita ma-
nus. Utinam qui rapiūt illud
attenderēt qd̄ ait orator li. p̄o
Auri inquit cessꝫ amor q̄ pecto
ra nostra purit. Quo rapit̄
mortale genus q̄ pululat om̄e
De radice malum cū vis uiolē
cius ardet. Stimulātq; rapi
nis addita lucra famem Digi
raptores attendite seculi diui
cias trāsitorias fore/. Cur igit̄
in perdicionem animaꝝ vestra
rū rapitis/. Quid enim ꝓdest
habere qd̄ alterius ē/ꝑpetuoq;
obligai aut restituere. alias em̄
morte mala morit̄ raptor. Ve
rūtamen ꝙ cupiditas mundi
homines fere singulos predo
mat/Superbia quoq; ad rapi-
nam plures inducit/quia plu-
res ex fastu consueto/statum q̄
nequeunt tenere cupientes/cū
ex se non habeant/alijs rapiūt
/et malūt ex raptu pompā ostē
dere/q̄ī sīplicitate absq; frau
de manere. Verūptamen teste
Seneca ad lucillum epistola
quinta. Magnus ille inquit ē
qui fictilibus ita vtitur q̄mo
do argento/illos tamen non re
probo inquibus honestas ma-
ior q̄ ex fictilibꝰ oportet atq;
si condecens facultas prestet. ꝛ
ideo subdit idem. Seneca. Nc
ille inquit minor est qui sicut
argento fictilibꝰ utit̄/infirmi
aī est diuicias non posse pati
lamentandꝰ tamen pompas ni
mias adīuentas fore/quibꝰ ra
pine occasio dat̄. eo ꝙ infelicē
se putat/qui statibꝰ vicinoꝝ nō
equat̄. Sed teste Ouidio li. i.
de remedijs. Decipiunt̄ cultu

gemmis auroq; tegunt omia
Et Marcial coquus. Non nisi
delicijs ouerit ista vestis Nec
enim ꝓba de vestibo pnitis seci//
li meito intelligi pnit. In quibo
non nisi vanitas ⁊ curiositas ē
Pro qua curiositate imitanda
raptores fiunt plurimi vanitate
seducti. Si enim regibo sufficet
honestas absq; pōpositate tunc
non exigerent a populo ḡstus
Eorum etenim ex accōes rapie sunt
q̄a hoc solū petere habet q̄d lici
ta tuta ocedūt aut ꝗ necessita
ti eorūq; honestati cōgruit/cu//
riositate sublata. Conmemore//
mus enim antiqua q̄dā tēpora de
testanda tamen q̄ rediisse videt
Narrat enim Valerius libro ix.
ꝗ Anthiochus rex syrie seduc
tus suphia clauos aureos i eqs
vasaq; argentea in pepinis op
auit. Innumerabilibusq; pom
pis suum apparatū figmentauit
cui oprabile erat pda pocius ꝗ
iusticia. Iursus plinius libro
xxxiij. de hiscoia naturali refert
de pōpeya Neronis ouge q̄ so
leas ex auro sunsq; iumētis fer
tamenta fieri iubebat et catru//
cas ex argento aliaq; plurima
vana pocius ꝗ sana/⁊ que abs
q; rapia rarissime fiunt. Nūqd
principi sufficere hab; vt hone
ste et grādit viuat. familiares
quoq; psperos habeat. Nun//
quid dissoluto esset corporis si
caput alijs membris victū af//
ferret. Hoc enim illa membra
mortificarentur/quando alimē
to carerent. Dicet in policia
mores est quando principis ra//
pia subditos in pace viuere nō
pmittit. Non sic etenim didi//
mus fecit. licet pragmānorum
rex esset/Nempe domorū curio//
sitatē non requrebat. sed spelū//
cis et cauernis cōtētabat. Un//
de ipso didimus ad alexandrū
In extrahendis inquit domibo
igne saxa nō solumus Nec ad
mixtione pulueis cemēta cōpōi
mus/sed itellucis spelūcis/mon
tiūq; latebris habitamus. nul
los ibi ventoꝝ freitus/Nullius
turbidis tempestatem formida
mus. Nam tucius nos defēdit
ab ymbre spelūca ꝗ tegula cu//
ius geminus est nob vsus mā
sionis dum viuimus et sepul//
ture dum moriimur Si enim si
mi libo principes contenti esset
rapine studia non quererent.
sed pōpatū vestigium rapē pmi
tus suasit diebusq; istis non p
termisit. Nam diebo istis oia
storta placet et laxi crines ha//
bent innumerabilia noua noia
vestis. Vt inquit petronius Un
de didimus vbi supra. Nullus
inquit nobis preciosus est ami
tus/Feminaq; nostre nō oenā//
tur vt placeant/sed velant pu//
dore/nec sciunt in agenda pul
critudine plus affectare/ꝗ na
te sunt/Nam quis potest opus

nature cōrūgere/qd ai fuerit ā
mfructuosum est/aut crimino/
sum. Sed diebus istis viri/pre
cipueq; femine vestimentorum
nouitatē excogitant/q ornatuū
pre magnitudie atq; suptuosita
te rapinose fiunt. ā enormibus
delictis se exponunt/q sceleruū
suorū ex pretextu pompas ma/
nu tenent. Quicqd tamen ma
li occasione accipiunt et si non
raptum saltem mdebite vendi/
tum est. Merito igit sapien/
tes veteres/tales fastus phibu/
erūt. Vnd. Symachus m epis
tolis. Odi m puo corpore lon/
ga velamina. Illa eim vestis de
center induitur que non trahit
puluerem/nec in humum dimis
sa calcatur. Vnde. Valerius li/
bro nono. Quid autē de femi/
nis vlterius loquar/quaz omne
studium ad curiositatem et cul
tum hortatur/viroſq; magnos
atq; excellentes a continencia
diuertērūt. Hec autem omnia
ideo presentibo miserui. qa pom
pa curiositas plurimos pluri
masq; facit rapaces.

¶ De fortuna et eius insta
bilitate. Capitulum xx.

Fortuna mutabilis est
igitur stultus qui m ea
confidit/quasi elephas
fraudatur m casu arboris. fre/
quencius solent fortune amato
res m ea delipi. Vsi m pū. sapi
entū dicit/q fortuna vitrea est
et cum splendet frangitur. Ma
le itaq; geritur/quicqd sub for
tune fide ofiditur. Multi igitur
sunt diuites et auari/qui spem
suam fortune omiserunt. Nam
teste Seneca epistola viij. ad
lucillum./Non est tuum/quod
fortuna fecit tuū. bonū/qd dedit
auferre potest. qsi diceret q om
nia fortune munera sunt dubia.
Et. Tullius ret. hortica secūda.
Sola mqt virtus in sua pote/
state est./omnia que ptter eam
fortune subsūt dominacōni. Er
rant igitur/qui m rebo psperis
omnes impetus fortune subiecis
se putant. Sapientes autē qui
cogitāt etiam m temporibo pro
speris casus aduersos formidaē
tamq; dicant omnia fortune bū
ficia ruinosa fore. Omia eim for
tūe munera/mfidie sūt mqt sen.
vbi sup. O si fortuna īmutabil
esz/q mfelices miseri/et q; feli
ces locupletes essēt./deo eim ser
uire nō opter;. Vnus nāq; suo
mfortunio desperatus/alius sua
psperitate fere beatus esz. Sed
voluit deus/vt fortuna mutacōi
subiaceat/vt sicut diei nox/et
nocti dies succedit. Ita pspera
aduersa/et aduerse pspera for
tuna succedat/ne calamitosus dif
fidat/et locuples inamt gloriet.
Vsi Julius celsus li. iiij. Fortu/
na mqt plurimos qs būficijs
ornat/ad durioē casū reseruat.
Vnde Vilterius de exilio suo.

Nuper etiam locuples multis
qz beatus amicis et subdit Heu
michi nulla fides | nulla est con
stancia rebo | Res ipe quid sint
mobilitate docēt. Et recipit a
sūmo | sūma ruitura gradu Cū c
ta ideo aucipitis pendēt mor ta
lia casu. Et spondēt ꝓpria mo
bilitate fugā. Quicqd habes
hodie | cras te fortasse relinquit
Aut modo dum loqris desinet
esse tuum. Has alludit fortuna
vices | tgesqz supbos Aut seruos
humiles non sinit esse diu Illa
michi quondā vultu blandita
sereno Muta ut vultus nubila
fata suos. Hijs em̄ verbis for
tune mutabilitas perpēditur vñ
Ouidius iiij tristi. Passibo ā
biguis fortuna volubil erat. ꝑ
manet ī nullo certa tenaxqz lo
co. Sed modo leta manz | modo
vultus summit acerbos. Et idē
ouidius li. de pōto Hec omina
sūt hominū tenui pēdencia filo
Et subito casu q̄ valuē ruūt. Au
dit in humaīs dina potēcia re
bo. Et certā presens vix habet
hora fidem. Et ganfredus ī po
etria noua. Nulla fides rerum
sequit post mella venenū. Et
claudit nox atra diem | nebule
qz serenū. Turbida fata diem
ducētqz crepuscula noctē Digi
tur vos auari | hijs testimonijs
vestram perpendite spem muta
bilem. Posco | ne domum vento
expositā construatis | cadet em̄
in tempore | quo fortassis reedi
ficare non valebitis. Hec nam
qz domus fortuna est | que leui
solet deprimi casu Unde. Boe
cius libro primo decōsolacōe
Quantas rerum lubricas ver
sat fortuna vices Premit īson
tes debita sceleris noxia pena
Ac puersi resident celso maio
res solio sanctaqz calcant Nā
impios sublimatos sepe vide
mus bonosqz depressos Et idē
Boecius libro secundo de con
solacōe philo. Ostendit fortu
nam aduersam meliorem pro
spa Illa inquit scz ꝓspera sem
per speciem felicitatis blande
mentit. Hec autē scz adūsa sēp
vna est | illa fallit | hec instruit.
Nempe videmus plures p̄ in
opia fieri sapientes | Illos aūt
stultos et ignaros experimur
quibus ignota est fortune ad
uersitas. Ideo pluribus opor
tunum fuit penuriam pati | vt
fortune discatur mutabilitas
ex cuius stulta confidēcia plu
rimi seducti sūt | et qui ꝓsperri
ma prius floruere | fortuna infe
licissime quoqz caruerūt dicē
te Boecio libro secundo decon
solatu philo. Omnis īquit sub
ita rerum mutacio | non sine
quodam fluxu contigit ani
morum. Et subdit. Infelicis
simum infortunij genus est fu
isse felicem. Unde valerius li
bro sexto narrat. Quomodo

altipiades duplicē habuit fortunam. Prima fuit pspera q̄ diuicias opulentissimas et nobilitatē eximiā habebat. Altera vero fortuna fuit aduersa qua cecidit in plurimis angustijs. Fuit enim exulatus, odiosus, et egenus, refert msup de diomisio Syracusano qui cum pene tocius. Sicilie tirannidem accepisset opibusq; et exercitibus sublimatus fuisset, tandē nihilominus ꝓpter inopiam puerulos corinthios litteras docuit. Vnde idē valerius li. ix. ꝛcludit. Quane inquit iste cursus modo aspero tranquillo motu peragitur et sine rōne cōsuitur. Et li. vi Seneca de naturalibus q̄stionibus. Nescit fortuna quiescere nūc leta nūc tristia defert. Itaq; in pspeis nemo confidat, et in aduersis nemo deficiat. Alterne enim sunt vices rerum. Ideo Salustius in catilinario. Fortuna simul cum moribus mutatur. Dignitate q̄ magna msipiencia i fortuna tam volubili cor suū figere et spem cōstituere. Erubescāt igitur hij qui sapientes se estimāt et p talibus volunt habei. Erubescant inq̄ eo q̄ cum plurimos diuites expti fuerint corruisse, fortuneq; munera mstabilia fore, nichilominus toto conatu pecunias inepta sq; diuitias congregare sollicitant, quibus ita adherent ut deum et se ipos earum occasione desertant. Hallētq; inumerabilibus piuriis et fraudibus et mendacijs suam maculare vitam, q̄ suis p̄uati denarijs aut facultatibus vanis. Vtinam attēderet illud Senece in declamacōibus li. quarto. Iudit de suis fortuna muneribus. Que dedit aufert q̄ abstulit reddit. Nec vnq̄ tucius est illam expeīri, q̄ cum locum iniurie nō habet. Et idē Seneca in tieste. Sic inquit nostras deus celericiratas turbine versat. Et in puerb sapiēcium dr. Leuis est fortuna cito ꝛ posit q̄d dedit. vñ. Ouidius ca. xij. tristium. Largitur q̄ cū q; licz fortuna rapitq;. Et gracilis subito q̄ modo grossus erit. et Catho labitur exiguo q̄d ꝯtum est tempe lōgo. Indulget fortuna malis ut ledere possit.

De contemptu diuiciarum atq; seculi

Capitulum viceſimūpimū

Quicq̄d in seculo est, si anxiū iure spiritus. Si pspeū casu facili deperdit. Sapiēs igit est ipe a quo fortuna seculi dēpmit. Itaq; fortuna aliquid displicibilitatis habet, vna etenim fatigat alteta vero casū expectat, tucior tamen est aduersa q̄ prospera, eo q̄ i ipa vicia facilius euitat. vñ Quitus ꝛcius li vij

facilius est adusam q̃ prospera
regẽ fortuuã. Et Señ. in hercu
le etheo. Fortuna peyor inflam
mat amorẽ magis Et ouidius
li. de ponto. Fortuna miserrima
tuta est Nã timor euentus de
teriores abest. Vñ ipe. Ouidius
met infinita mala se passũ fuis
se refert. Vñ libro tristiũ capi.
primo. Tot mala sũ passus | qt
m ethẽ fidera lucẽt Et capitulo
iiij. litera quot cunctas qt a
mena rosaria flores. Quotq;
sopisset ḡna papaũ habz. Vil
la feras quot alit quot pisces
nutrit et vnda | tot pinor adu
sis. Et virgili. vi. eneydoz. Nõ
michi si ligue centũ sint corpo
ra centũ omia penaz pairẽ no
mina possum. Audisti igr viro
rũ predictorũ fortunã aduersã
Illa namq; fortassis ipsos fe
cit sapientes Nam et fere oẽs
qui sapiẽcia floruerũt | aut ad
uersitati p tẽpore succubuerũt
| aut gracia diuina speciali illus
trati fuerũt. Nunqd. Affrica
nus tãta prosperitate floruit | ꝫ
postmodum corruit vt pit tul
lius li. de officijs. Et ideo oclu
dit. In rebus inquit prospeis
supbia fugiẽda est. Et Therẽci
us in formioẽ. Dum inqt ho
mini maxie res assũt | tũc medi
tari oportet | quo pacto aduer
sam erũpnam ferat | ne aliqd in
posterũ ãt ei nouum. Vñ. Gã
tredus in poe. no. Insidias po
nit semp sors aspa blãda Anti
cipatq; fugam melior fortuã re
pete. Et q̃bus clare innotescit
Nõ falsa est vanitas seculi hu
ius. Vñ Boeij. de osola. Quã
multis amaritudinibz humana
ne felicitatis dulcedo respersa
est | que et si fruẽti iocũda vide
atur | eam tameu ãi tenere velit
non potest. Heu q̃lis est hec fe
licitas. Teste em varroẽ in su
is sentẽcijs | Non est felicitas | q̃
seũ recipit miseriã | cuiusmoi ẽ
fortuã seculi huius. Vñ tullius
li. de paradoxis. O q̃ te beatũ | qui
te florentẽ putãt. te inseric | te
erũpne pinunt. te tue libidiẽs
torq̃nt. tu die noctuq; cruciã
tis. te osciẽcie stimulãt. te ma
leficiorz tuorz metus examinãt
Quia vt inqt psper li. epig.
Qui si peccãs gaudet feliciter
vti | Infelix minis ẽ psperitate
sua. Si igr diues es q peccator
fis | infelix es. Si aũt peccatũ re
cusaueris | tũc felix es. ꝫ diues
non eris eo saltẽ mõ q̃ diuites
accipi solent | q̃bz mos est mœs
sant appetẽ q vltra suã necessitatẽ
q̃ possidẽt ãi metu filli omnia
do custodire. Attende em illud
Cathoĩs. Cũ fueris felix | q̃ sunt
adusa caueto. Non eodẽ cursu
respondẽt vltiã primis. O igr q̃n
ta seculi huius diuitũ stultitia
est | q̃ de futuris nõ cogitãt | q̃si di
es oẽs pes essẽt | Vñ em poius
ceci sunt | q̃ illi qui oculi carent

Vñ tullius l oratōe de rñsoē ar
uspicū. Miserior es cū in oēm
fraudē oculū capis/q̃ si omnino
oculos nō habueris. Nempe illi
fraudāt et fraudant q̃ mala o
q̃stant/vt diuites fiant. et q̃ su
is diuicijs m q̃bus speūt ex to
to p̃uant. Cōsideremus igi' di
uites seculi/q̃ abierūt. m terrā
em redacta sūt/eorꝫ decessit me
moria/n' suis potuerūt diuicijs
redimē vitā/Contēptibil' est er
go hec facultas/q̃ maiori nōcita
ti succurrē neqt/siquidem diuicie
pocius nocēt/q̃ p̃sūt/et h' non
perpendūt qui secūm amāt. Vñ
narrat valerius li. viij. Dō cū
anaxagoras post longā pegrīa
cōz studij ad patriā suaz redijs
set possessiōesqz suas dilētas cū
vidisset ait. Saluus mqt nō es
sem/si ita p̃sisse. Et socrates phi
nacōe thebanus. suas diuicias
m mare proiecit/dicēs abite pes
sime diuicie/ego vos mīgam/ne
ego mīgar a vob/iterūs. Bul
bon cū oia bō sua medio p̃didis
set Cuidā m trogāti an doleret
q̃a oia p̃didisset. respondit oia mqt
bō mea meū porto. pectore em
illa gestabat/non humeis. Vñ
Didimus ad alexandr. Nos
mquit non sumus incole huius
mūdi/q̃ aduene. Iuxt illud apos
toli. Non habemus hic manētē
ciuitatē ꝛc. Sapiēs est igi' q̃ se
culū otēpnit/et ea q̃ in eo sunt
Vñ Varro m suis sentēcijs Nē
m segetibꝫ/nūc m herbis et fru
mentis bona sūt. Dz nolite ibi
spem nimiā habere/Nā sepe au
diui mt os et offam multa in
teruenire posse. Vñ. Seneca
ad lucillū ep. xv. Discedunt a
liqn illa bō mundiosa/m q̃bus si
aliqd solidi esset aliqd impleret
q̃ sitī ocitant/Et ep. xvij. Ne
mo mqt timidus est qn ma
lit semp pendere/q̃ semel cadere
Illos aūt pendere dicit quibus
vanitas seculi non placet/sed in
ea viuunt ad tēpus. Illi vero
cadunt qui a felicitate mūdi m
qua spabant decidūt. Et ideo
ep. lxj. Contempnere mqt ali
quis omnia potest/sed habē om
omnia non potest. Itaqz breuis
sima via est ad diuicias otemp
tus diuiciarꝫ. Et epistola xlviij
Relinque diuicias/relinque vo
luptates/q̃a mollūt et eneruāt
Vnde Empedocles tria dixit p̃
cipua esse/scz mobilis afflucn
cie contemptus/future felicita
tis appetitus/et mentis illustra
cō. quorū primo nil honestius
secundo nil felicius. Tercio nil
ad amborū adepcōm efficacius
Nec em Empedoclem dixisse re
fert aristotiles li. de vegitabili
bus et de plantis. Magne est
igi' honestatis seculū otempnē
Nam honestatis est de vilibꝫ
curam non habere. Omnia autē
mūdi bō vilia sūt et caduca Vñ
tulli. m oratōe sua p domo sua.

Nota

Caduca sūt inq̃t et mobilia Et
potū munera. Et idē. tullius m
oratōe sua pro domo sua. pridie
q̃ iret in exilīū pñtes inq̃t fruc
tus negligamus et posteriorī tati
glorie seruiamus/vtinā de hijs
essemus de quibo psper li. epi
gmatū Est et in hac vita reqes
mlt'us data/q̃ū aīos mundus
tenet occidunt quos desiderijs
nullis pitura fatigāt. Et quibo
omne bonū est quibo et omis ho
nor Et subdit. Qui rex michil
cupiūt/pdere michil metuūt tā
q̃ dicat. Ds hij felices sunt in
mundo/qui non speāt/aut qui
mundo mortui sūt. Vñ. magist
Seylo. Si mūdo moriris/mo
riendo non moriris Mundus
clamat aue/sed aue obūtū in w
Cuius cerne vices o flos modo
fex mō dices. Si mūdy sequis
post esse fuisse queris/Sic sta
tus absq; statu/locus hic locat
in cruciatu. Nec tria ꝓba fidē
nō det ubi postmō pdē. Post
pendet credit pridē mō non sibi
fidit Vñ. vñficator Spnē mūdy
sperne nullū sperne sese. Sper
nere se sperni q̃uor hē bona sūt
Sed forta sit mūdy sperne mun
dana blādicies non pmittit sē
allicit q mficit miāda sq; mēda
cter pmittit/Et ita seducit vt
beatos se credāt/q̃ fortuita possi
dēt. vt tñ narrat. Valerius li.
vij. anaxagoras cuidā mirro
ganti quis non esset beatus. ne
mo inquit ex hijs q̃s tu felices
existimas btūs est/non enim di
uicie quē beatū faciūt. Locius
enim pauper spiritu beati sūt/di
cente Deū ep. in. ad lucillū Ille
inquit beatissimus est et securus
sui possessor/qui crastinum
sine solicitudine expectat. Hoc
tamen de beatitudie q felicitate
ꝓpie accepta intelligi debet. Nul
lus enim in vita presenti ꝓprie be
atus et felix est. Nā teste pro
spero in libro epigmatū. Feli
ces nō faciunt opes aut beatos
Nam mundi ex opibo breuis
aut pitura voluptas Edita per
petue senectā mortis habet. Et
Catho. Felices obiūt/q̃ū sine
crimine vita est. Itaq; beatitu
do non in diuicijs consistit nec in
vita/sed post bonam vitā plene
habetur. Vñ Ouidius libro iij.
metamor. Vltima semp dies
expectanda homī est/diciq; be
atus. Ante obitū nemo supma
q; funera debet. Quia sc; post
mortē boni beati erunt Sapiē
tes igitur mundy otempnant/q
post mortem domino viuāt.

De contemptu diuiciarū
Capitulū vicesimū secūdy

Diuicie nullius certitu
dinis sūt. maioriq; ne
cessitati succurrere neq̃
unt. Vnde. Varro in suis senten
cijs. Eodem inquit animo di
mittēde sūt diuicie/q̃ accipiēde

Et lactancius li. de falsa sapi
encia laudatur democritus eo
q̄ agros suos reliq̄rit / eosq;
pascua publica fieri passus sit
Et Catho / Despice diuicias si
vis animo esse beatus. Quas
qui suscipiūt mendicāt semper
auari Et tertulianus in apologe
tico Contēptorē diuiciaꝝ dio
genem cōmendat ut supius au
disti. Nempe diuicie nō cōpe
tūt homī vt ꝓprium bonum / sed
vt valde formsecum / quia teste
Seneca ad lucillū Ep. octaua
Non est tuū / q̄ fortuna facit
esse tuū Et varro in suis sentē
cijs Nemo suum putet q̄ ex
tra ipm est. Et in ꝓuerb. sapiētū
dr̄ / Nichil ꝓpriū dicas / q̄ mu
tari potest Sed diuites huius
seculi que hn̄t ꝓpria dicūt nec
attendūt quibꝰ malicijs diui
ciaꝝ occōne subiacent. vnde ꝓ
sper in li. Epigrama. Terrenis
opibus cum diues gaudet in
iquis / viris se miseꝝ nescit ege
re bonis Et sequitur. Ac bona
iustorum nullus obnoxia dāp
nis Hostes fūra ignes et mare
non metuūt Oīs virtutū semp
substancia salua est Tanq̄ di
cat q̄ sapiens nō diuicias mu
tabiles sed virtutes acquirere
debet / quia non peccunijs sed
virtutibꝰ ꝑficitur vita / vñ. Gal
therus in alexandreidos li. p°
Auferre pecūia mores nō affer
re solet. Quem vero morū non
reꝝ copia ditat Quē vtus extol
lit / habet q̄ p̄ferat auro / Non
eget exterius / qui moribꝰ ītus
habundat. Nobilitas sola est
animi / q̄ moribꝰ ornat / Et oraci
us in epl'is Impat aut seruit
collecta pecunia cuiq;. Stulti
ciā pascūt opes. / verū si stulti
diuites fuerūt / sapientes reputā
tur Sed ꝓculdubio stulti ar
bitrādi sūt / quia nil insipiēcius
q̄ suam felicitatem labili for
tune p̄bere. inq̄ramus tam̄ Cur
homines diuicijs ita intendūt
earūq; occōne cur se felices pu
tāt. Ideo hoc fortassis est quia
teste. Oracio in epl'is Vxorē cū
dote fidēq; ⁊ amicos Et genus
et formā regi ī pecuniā donat
Et petronius. Quisq̄s hꝫ num
mos secura nauigat aura. For
tunamq; suo tempat arbitrio
Carmiā cōpoīt / declamat / inc̄
pat o m̄s. Et iuuenalis li. p̄mo
Qn̄tū quisq; sua nūmoꝝ ꝟuat
ī archa / tm̄ fidei hꝫ / q̄a scꝫ tm̄ si
subꝟuiūt hoīes ⁊ credūt / qn̄tū
pecunie habet. Hijs itaq; ver
bis et cosimilibꝰ diuites huius
seculi suā fortunā auctorizant
et felicitatem similibus de cau
sis in ea constituūt. Sed ꝓcul
dubio modica sūt illa / que pre
bent diuicie bona. Nam di
ues non secure nauigat / aut
itinerat / quia qn̄to q̄s dicior / tā
to timidior. Si gaudet carmi
ne / ī luctum cōuertet carmē eius

Si mercpat mercpabit eciã iu
dice de o/ artẽ damus igi' non
fœtune ꝓspere cõmoda q̃ labi
lia sũt Sed mcõmoda nr̃is mẽ
tibo remoucamus. Nã vt plãc
tus ait in aulularia pecuiã re//
tũ atq; sollicitudinũ caput et
causa est. Et agellius li. x. noc
tiũ aticarꝫ. Sapiẽtes mq̃t dix
erũt eũ multis egere/q̃ multa
habet/magnãq; mdigẽciã nas
cã/nõ ex mag̃ iopia/sed ex mag
na wpia Et. Seneca ad luci
lũ ep̃ xiiij. Terrena mquit bõ
libertatẽ nob extœquent Nos
tri em̃ essemus/si ista nr̃a non
essent Et idẽ. Deñ li de mœri//
bus Facilius est paupi cõtemp
tũ effugere/quã mundiam. Hec
igi' vt posco dampna cõmemo
remus/et p̃libatis cõmodis cõ
pensemus. Nunq̃t audiuimus q̃
diuicie p̃bent sollicitudinẽ/cau
sant mdigenciã/mundiã gig//
nũt/libertatẽ tollũt. Nunq̃t
hec mcõmoda g̃uia sũt q̃a tes//
te. Socrate. Dampnũ nõ nisi
exhabũdancia tuo veit./Et
Sidonius dicit diuicias esse
causas maloꝝ. Cur igi' in eis
speramus. Exquo mcõmoda fe
rũt/nullaq; stabilitate sistunt
Vñ valerius li. vi Nullo ĩ loco
nullaq; m psona/diuicie stabi
libo tadicibo cõsistũt/sed flatu
mtissimo fœtune huc et illuc
deoluũt. Et marcial' cœus.
Callidus afflata nummos fur
aufert ab archa. Prosternet
patrios impia flãma lare. De
bitor usuã parit cũ sorte nega
bit Non reddit stabil' semĩa
iactã fruges dispẽsatorẽ fallax
spoliabit amica. Quia sq; diui
tes talibo picul' subiacẽt ꝛ eoꝝ
diuicie. Nũc em̃ fur tollit Nẽ
ignis cõburit/ Nũc vsura rapit
Nẽ terra non germĩat fructũ./
Nũc familiares fraudẽt ꝛ fraw
dant./Ecce q̃ mcte sũt diuicie
/Quam obrẽ sapiẽtes sũt aq̃bo
spernũt. Sed dicũt aliqui q̃
pauptas g̃uis est/eis fœtassis
em̃ ideo g̃uis est. Non q̃a m se
g̃uitatẽ habeat/sz cupiditas aĩ
eam moleste suppœtat. Nil tũ
lecius aut tucius wra paupta
te. vñ. Decũdus phs. quid est
aũt pauptas/Odibile bonum
sanitatis mat. Cutarũ remocio
sapiẽ reparatrix/ Negocũ sine
dãpno/. passio absq; talũpnia
sñ sollicitudine felicitas/vñ señ
ad lu. Asserit mlt̃is ad philoso
phãdy obsistẽ dicias/pauptas
aũt expedita et secura est. Nõ
cõstat illã ẽba ꝗuoꝝ/ad quos
pascendos tãsmariũ regionũ
optãda est fertilitas/Et subdit
Si vis vacare aĩo/opœtet q̃
pauꝑ fis/aut paupi fil'is. Et
qntilianus ca. vij pauptatis ꝓ
priũ est exercere libtatẽ. Et lu
canus li. v. Dat vires fœtuã
mĩor o vite tua facultas Et fœ
tuãtus paup m angusto ẽgnat

hūdo deū Veruptū teste. Lucā li. i. Fecūda vitoꝝ p̄ upras fi
gīt. Sz hoc mnerito quia vt
mātt. Juueñl li. i. Felices huī/
les paup ąs spūs amabit. Il/
los uā celi regnū sublime ēcep
tat. Vñ legimus. Nō aristoti/
les pauptatē guē non habebat
ſz paupibo nō posse succurrē do
lebat. Sz nūqd in derisū paup
es hūt. ḡiūs est ig' paupertas
sieuera deuderi tollerari ratōne
potest/qa ex nata paupes omīs
sumus. Et si fortuna aliqs sub
limauit in derisū sblimitas oū
tē eoꝝ. Vñ Juuenal. li. i. Nl
hz infelix pauptas durius in se
q̄ q̄ ridicl'os hoīes facit/omu
ne hō vicīū ē. Jā viuimus am
biciosa pauptate omnes/quia
scilicet ex natura omnes paup
es sumus. Et fōtuna vertetur
in ruinā et q̄ in diuicīs gl'iati
sūt/aliqñ dicent illud. Primo
pecauimus. vanitate seducti su
mus/Vtinā ig' attēderet vnus/
q̄sq; illud sapiētis Eccli. v. dicē
tis. Nolite attēdē ad possessio
nes iniqs q̄a non pderūt in tē
pore vndicte et tbulacōis/. Vñ
Augus. v de. ciui. dei c. xxiiij.
Jmpatores mātt felices nō di/
cimus/vl q̄a diuicius impaue/
rūt/vel q̄a impatores filios su/
os reliq̄ūt/ā q̄a hostes domu/
erūt/ā quia dicias obtinuerūt
Hec ēm oīa huius vite inuenti
ti sūt/q̄bo nl'ia ecīā auctores de
monū accipe meruerūt q̄ non
pūnēt ad regnū dei. quibo ver
bis ptz bō tpalia hoīez nō face
re felicē Et ideo Augus. ibidem
subdit Jmpatores mātt felices
dicimus si iusta īpant/si p ob
seq̄a humilīt salutācū non ex
tollunt/ſz se hoīes meminerint
si suā ptātē ad dei cultū dilatā
dum applicāt/si plus amāt fu/
turi regni hēre ōsortes/q̄ vanita
tis huius cohērēs Jtaq; omia
huius mūdi munera sūt Vñ. ari
stotiles ad alexādrū m ep̄. O
alexādr̄ noli appetē trāsitoriū
qd̄ oportz te cito ēlinquē. Sed
pete ēcias incorruptibiles. Vñ
Hermogenes ferē dixisse. Nō
pleitudo pfōnis in pūcipe ē/ab
stinēcia a pecunijs Vñ. Mathe
lepto. Multos perdidit aurum
et argentum. Et ecclesiastici
octauo. Qui aurum diligit
non iustificabitur :.

De negligēcia ꝛ pigricia

Ne pig īdig/ C. xxiij
nus est bōis/et q̄ sollici
tudinē nō hz ullo mere
tur bñficio dotari/ab hō ēm na
tus ē hō vt labōez corpe p vic
tu/ꝛ mēte p virtutibo adipiscēdis
Sz pigricia mlt'os ōsides facit/
eo q̄ laborare plīm fōmidāt
Nā teste tullio in tusculā. q. li.
iiij. pigricia ē metus ōseqntis la
boris. qoā ēm sūt ita molles/q̄
nō n pigrescē q̄ūt Nā teste ari
stotele. iij ethicoꝝ. Mollicies

est fugere laboriosa. Sed quid
est q̃ q̃dã ad vanitates sollicitã
sũt/et p̃ bonis pigre scũt. Nos
eñ excitat p̃ius satiricus. maẽ
mãt pig surge inquã q̃a instat
surgendi tacõ Et Gamfredus
in poetria noua Gaudia quid
facimus tempus ymagine pi
ger Sine moẽã piger si mane
ait obaudit Si iterũ adhuc
iterata uoce sonora Mane vigil
stertit tãdemq; timore coactus
Dic tũ lentus linguã mouet
et michi quid vis. Inãt surge
veni nox est p̃mitte q̃ esca ꝓmo
dies est surge deus meus heu
ego surgo Vade sequar nec eũ
sequit q̃ decipit Et cũ nõ reces
dudũ venisse sz michi vestes q̃
vo q̃d inuenio Caput huc illuc
vertit vel scalpit Itaq; vatis ex
cusacõibus pigri suũ tempus de fe
de re mittit. Queso attendas q̃
tramite honores virtutes scientie
dicie solẽt adipisci Viris etenim
dempts q̃s deus speciali gratia
illustrat omis sua sollicitudiẽ et
diligẽcia talia sibi cõquestaũt
Sed teste Tullio ĩtuscul q̃ obo
li. iiij. Tardis mentibus nõ fa
cile virtus cõmittit/Et virgilius in
bucoli. Tarde venere bubulci/
Viris eñ tardus brauio carebit
Vñ Catho. plus vigila semp
ne somno deditus esto. Nam
diuẽna quies uicijs alimenta
ministrat/Vñ Ouidius li ij. sũ
titulo Infelix tota quicũq; qes
cere nocte. Stulte q̃d est somp
nus/gelide mihi mortis ymago
Vñ scõs phs. Quid ẽ somp̃nus
nisi mortis ymago/laboris q̃es
infirmantiũ rerũ/miserorũ desi
deriũ/q̃a miseri pigrescere sp̃ p̃
optãt Sz prudẽs vir sic debz
esse deditus sõpno/ut vigile ĩtẽ
dat Vnde Orator Cõpe somp
nus erat huic sz vigilabit ĩ illo
Que nescit dormire fides hoc
tacita clamãt Quia scilicet vi
ri fideles pro suis amicis vigi
lant semper. Quãobrẽ pigros
red arguit. Ouidius libro p̃alle
gato Vmale prosto q̃es o semp
dedita sompno pertora nuda lo
no q̃ritis pates ipe ruinis. Sed
tamẽ reprhẽdẽda est debita q̃es
nature cõgrua. Quia teste ora
cio in poetria noua Et quãdoq;
bonus dormitat homẽus. Ita
q; pigricia mala/sed somp̃nus
moderatus bonus est./Nempe
pigri se suaq; negligũt/et ve
lut bruta in fecibus suoꝝ delic
toꝝ deuoluũt/et ociositate de si
des fiũt/omneq; licitum exerci
cũ fugũt/verũ tamẽ fomentũ
vicioꝝ/ocium est/vnde. Senecа
epistola septũgesima octaua ad
lucillũ. Gloriari ocio mos est
Et ouidius libro primo de re
medijs. Ocia si tollas/perire cu
pidinis arcus Contempte q; ia
cet et sine luce faces. Quam
plantamus tuo gaudet qua
populus vnda. Et q̃ limosa cãna

palustris humo cū venus ocia amat. Que verba hoc sonant q̃ ociū fomentū est libidinis et omīs vicioꝝ. vnde q̃ntilianus ca. iij. Ad omē vītū fluente fortuna lasciuie ociū Et ca. quāto Necesse est ut facinus ardor ociosus de facili in malū prumpat Et ideo puēbrū grecoꝝ olī erat istud. Quā quisq; nouit ādem/ī hac se exerceat vt ēfert Tullius in tusc. q. libro p̃mo Vnde didimus ad Alexandrū Qui mirat auaticiā nō exercemus ociū turpe deuitamus Nec tū omīs reqes ociū vcatur saltē rephēsibile/dīa eīm sedēdo fit prudēs. Teste cōmētatore/viri q̃q; studiosi apud vulgū ociosi dicūt/q̃a maībo nō laborāt./nō tū pigresūt/q̃a mēte cōtēplāt Nocꝝ aūt ociū/si ita vocai debz laudabile est. vnde Tullius ī tusc. q. li. v. Quid eīm dulcius ocio lāto/Ociū eīm lātū/studiū ē. Sz agcole alīq; opifices/q̃ lās nescīūt corpe ñ laborēt/m vicīs facile cadūt. vnde Sñ ad lucillū ep̃ lxxxij. Ociū iq̃t sīl lās mōs ē/q hoīs viui sepultura

De castitate et pudicicia

Castitas hoīez ca xxiiij facit āgelicū/m mēte viuaciorē/ī appātu pulchriorē/m vita diutīiorz/ī fama q̃ gestu hōestiorē/q castitatē ñ obseruātu/difficile est aliqui studio aut vtuti ītēdere/nā libido totā mētē occupat/totū corpus ex tēuat/q tādē vires singulas destruit. iō Didimus ad alexād rū Nos p̃ginām mēbra libidī nō damus. Nec tamē reprobandi sunt qui copulati coniugio propter bonū plis/et non ꝓpter libidinē ouemūt. Quia teste sixto pitagorico in suis sentencijs Adulter est in suam vxorē/ardēcior amatore/quia scz speciem adulterij sapere videt/qui sua vxore ex ardore abvtit. Hoc tū adulterium large acceptum ē Caueant tū coniugati ne p̃ter cū coniugij libidine feruere p̃sumāt Nam veteres omnem libidinē feruentem respuerūt. vxoresq; ad lubricitatē incitātes aspreuerunt. Vnde. Valerius libro vi. nārat Q̃ suplicius/gallus vxorem suam dimisit eo q̃ vidit ipsam capite discooptā de foris/suoq; apparatu allicientē. Ideo. Tybullius. Casta p̃cor cōiunx maneas/sanctiq; pudoris Nec sis casta metu quesso sed mente fideli. Sed lamentandum est pudiciciam iā ferē peruisse ex toto. Et femine in quibus pudor existē habet/vt plīm" viros prouocāt/coniugij fidē deserūt/virgineq; querūt suū violatorem. et vidue amasium veteres quoq; a lubricitate vt sepius non cessant. Tales eīm ꝓpis illius vt freq̃nt sūt muliēres/q̃ si fetīs talia nō exceant

Verūptū mente vt frequēcius
corrupte inueniūt. et metu poci
us quā proprio motu continēt
Vnd Ouidius li. iij. sū titulo Et
quia metu dēpto casta ē eadēqz
casta est. tamq̄ dicat q̄ mulier
cōtinens metu casta non est Et
ideo subdit. et bene ꝯuet iā cor
pus adultera mens ē. nec mētē
seruare pōt licet oīa claudas.
omnibꝰ exclusis inter adulter
erit. Sed nunq̄d turpe et scan
dalosū non est si carnis luxus
racōi supemineat Quid em̄ vel
let ancille fedissime ancillai cu
ius caro luxuriosa est. Obhoc
em̄ sapientes loca solitaria ⁊ de
serta elegerūt. ne impetibꝰ libi
dīs fatigarēt. Vn̄ refert ieroīus
cōtra iouiīanū. q̄ cū plato esset
athenis elegit sibi villā acha
deīe ꝓcul ab vrbe vt libidinē
euitaret. Rursus Terculianus
refert q̄ democritus occulos si
bi eruit. Eoq̄ mulieres aspicē
sine ꝯcupiscencia non valeret.
O quā piculosus est feīaꝝ intu
itus Nam teste Ieroīo vbi sup̄
Inutile est inq̄t crebro videre
p q̄ aliqn̄ captus es. Nec eorū
te exp̄imento ꝯmitte qui ꝑpen
derūt Nam pictagoici sollicitu
dinē seu solitudinem et deserta
obhoc inhabitare elegerūt. Vn̄
Agellius li. noctiū actitaꝝ re
fert Qd democritus sibi occu
los eruit ne a bonorū studio in
pediret. Iuxta illud euangelij

Si occulus tuus scandaliset te
erue eum et ꝓice abste Heu ac
tēdamus qualit oculis plures
offendūt Nā teste Quintiliano
cā p̄ma Tocius hoīs libertas
est occulos ꝑdidisse. Oculi sūt
per q̄s pauptatē ferre non possu
mus. oculi tota nostra luxuria
Hij nos ī oīa cottidiana vicia
p̄cipitāt. Vn̄ Sen̄. de remedijs
fortune intelligendꝰ est ꝑtē esse
innocēcie cecitatē. Oculi em̄ sūt
incitamenta viciorū duces sce
lerū. O vtinā oculos vanitati
sic nō exhibēmus Quia īpudi
cus oculus impudici cordis est
nūcius Ideo Ouidius ij. tristi
um Heu m̄ cur vidi cur noxia
luīa feci Peccatū q̄z oculos est
habuisse meū. Nā plurimi nō
peccarēt si peccandi occasionē
non viderēt. et maxīe libidinē
excitat oculus obhoc modeste
debet regi ī vanis non ve fixari
Nam sicut piscis capit hamo
sic oculo vir capit lubrico. nec
solū tn̄ cauere q̄s habet vt va
na non intueat. Sed eciā qui
pulcritudinē habet. libidinis ī
citatiuā cauere tenet. ne quis
eius occasione peccet Vnde nar
rat Valerius libro quarto. Qd
quidem spuruma nomine cum
pulcerrimus esset femineqz il
lius sollicitarent oculos ne pec
candi alteri occasio esset. Pul
critudinem suam fedauit. Et
oris decorē vulneribꝰ abstulit

maluit eñ turpis fore q̃ aliene
libidinis irritamentum. Rursus
augustinus libro primo de ci-
uitate dei refert q̃ cum mar-
cus marcellus vrbem ornatis-
simam Syracusanorũ cepisset
suis cõmilitibꝰ p̃cepit vt casti-
tatẽ ꝯuarẽt. Edictũq; fecit ne
q̃s corpus liberũ violaret. Hijs
igit̃ exemplis patꝫ Viros olim
illustres pudicos fuisse. Alienũ
q; thorũ cũ possent violare no
luisse. Vnde Boecius iij. de ꝯso
lacõe approbat sñaꝫ Euripadis
qui dixit carẽtẽ libidine esse fe
licẽ. Et Valerius li. iiij. refert q̃
Scipio cũ esset xxiiij. annoꝝ. ꝛ
multos obsides in vrbe cartagi
ne clausos in sua potestate habe
ret. Accidit vt ibi esset v̄go pul
cerrima iuuenis et adulta quã
violat̃ noluit. Licꝫ sibi adduc
ta fuisset. sed pocius in dibulo
sponso suo inuiolatã tradidit
et redẽpcõis p̃cũ allatũ repulit
Ex indeq; grãꝫ apud vniuersos ꝓ
meruit. Quot eñ nũc sũt simi
lia faciẽtes timeo q̃ pauci Po
cius eñ vnde languendꝰ ẽ viri
dicti nobiles lasciuie studẽt. ve
neri subseruiũt. puellas virgi
nes violare iugiter querũt. et
tũc credũt magnã miliciã exer
cuisse qm̃ iuuenculam ignoĩe
tradiderũt. O quale duellum.
O qual̃ triunphus puellã fra-
gilem et innocẽtem vincere et
victã cõtaminare suisq; sepius

garciferis ꝓstituendã exhibere
Hij eñ satellites leonesq; suos
habent q̃s nutriũt et stipẽdiũt
vt v̄gines filias pauperꝫ rapiãt
eorũq; nutu subducãt. Ecce qua
les scutiferi. tales eñ sũt q̃les
domĩ quibꝰ subseruiũt. oẽs eñ
venerẽ colunt. Rursus claustra
monacharũ et religiosarũ vio
lant. cõiugia discriminãt. sua-
q; fedissiã luxuria oẽs si possẽt
comq̃nare feĩas vellẽt. Si castã
vel vrbes ceperĩt hoc p̃mũ ẽ q̃
cogitãt vt libidim vacẽt. Hoꝝ
siq̃dẽ vita non nobil̃ sed igno-
bil̃ est. vilissima q̃; Vnde Oui
dius li. epistolarũ. Nulla rep
abil̃ arte lesa pudicicia ẽ. Hij
tñ satis fecisse credũt si virgi-
nẽ corruptã suis donis muĩficãt
Facultates siquidẽ tribuẽ pos-
sũt. ꝯ v̄gĩtatis decorẽ nũq̃. For
tassis eñ voluptatũ occasionẽ
muleres ꝓducũt in quibꝰ alia
quasi solicitudo non est. Orna
tus namq; excogitant vt se pul
cras ostendant. Inpudicissi-
misq; nutibus viros inficiunt
Suisq; crĩnibus risibus et ve-
stibus viros ad libidinem con
citare meditantur. vtinam lu-
crecie exemplum acciperẽt de q̃
r̃fert Valerius libro sexto Dux
inq̃t romane pudicicie lucre-
cia a tarquino regis supbi filio
p vim stuprata cum suam miui
am corã amicis deploraſſet fer
ro quod clam secum attulerat se

de violata

intemit | nō tñ aprobāda | cum
nullus mortē sibi iferre debeat
sua autem castitate laudē pme
ruit | quia non sponte sed vi suc
cubuit Unde psp m libro epig
matū Mens illesa nichil viola
to qui corpē pdit Inuita caris
vulnera | non maculāt. Nec cri
men facti recipit. Non mixta
wluntas | . Velle magis facinus
q̄ tollerare nocet. q̄ vba nil ali
ud sonāt nisi q̄ ille feie pecāt
que sua wlūtate libidini osen/
ciūt | violate vero multe culpā
non habent. Sed restat q̄o
grandis que sit violata mulier
Plures eñ se violatas dicunt
que modicis vbis obedierunt.
Verū q̄ mulier fragil est et fa
cili occasione vt e plurimū sedu
cit. Veritatī violari non credi
tur nisi q̄ntū m ea est | vsq; ad
atrocissima vbera restitisse vs/
q; ad morte cōpiat Aut nisi ob
probrij maioris pre timore | ig/
nominiā suā pmisisse cōtristet
quod fecisse lucreciam legimus
Plus enim stuprū q̄ mortem
timuit. Nec violatore formi
dauit dicentem ei. Te mterfici
am | sed tūc tremore irruit m cā
cum subiunxit. Vnū eñ ex gra
tiferis tuis | te iterfecta iuxta te
interfectū in lectulo ponā | et di
cā p dolore tui stupri hanc necē
me pegisse. Quibo audiris ni/
miq; si feia fragil pauit | obpro
briū eñ plus morte timuit | qa
postmodū restituto honoē morte
vita pelegit Huius aūt valitu
dīs nescio femne si reperiant.
Scio tamē īpudicissimū genus
eaq; Vmūsas vero plateas occu
pare et que impudice sūt | alias
pudicas sibi simulari ptractāt
vt multitudīe et oportunitate cru
delescēcia sue libidinis effugiat
Et tractare si neq̄ant saltē m
verbis scādalisant. similes eis
oēs alias pdicāt. q̄ similē hijs
de quibo narrat Valerius libro
preallegato Refert enim q̄ con
iuges thetumicorum cenauerūt
mariū victore vt virginibo ve/
stalibo dono mtrefetur pmitte
bantq; et affirmabant illis vi
tiis cōcubitus futuras exptes
quia scilicet se iactabant q̄ il
las peruerterent. Sed q̄ pe/
tebant non obtinuerunt. Et
ideo ipsa nocte laqueis se suspē
derunt. Huius autem malefi/
cij plurime sunt | que non cess/
sant puellas ad venerē concita
re. libidinem suadere. Et cri/
minis pondus falsis per oratio
nibus alleuiare. Tales ma/
culant pollicias | et eorum sub
vmbra mnumerabilia crimina
fiunt | eo eñ q̄ sexus suspicōne
caret Ideo talibo tractatibo m
dubie pchdolore īpie se expōit

De luxuria vitāda C. xxv.

Luxuria omni virtuti est
inimica. Ipsa via per/
dcōis. obprobrioq; iter

Nõ gdron Luxurie

facultatũ deserto studio licito
rũ impedimentũ sanitatis exci
diũ ipa namq; vitam breuiat
mortẽ festinat iuuentutẽ minu
it et de corẽ infirmitates gignit
et aguat corpus sordidat mẽ
tem obdurat sensus obnubilat
visũ pcipue mnuit Ipa fons
et origo oiũ calamitatũ aie et
corporis De q loquens Valeri
us li ix Blandy malũ inquit
est luxuria quã accusare aliqũ
facilius est q vitare Et li iiij
idẽ refert Qd cũ sophodes iã
senex essẽ et qdẽ ab eo interroga
ret an venereis rebus vteret Re
spondit Quaeso inqt dic michi
verba meliora libent enim istac
veni et ex veneris domiciliõ fu
riosa profugi et merito Quia
teste Tullio libro primo de
officijs Luxuria inquit cum
omi etate turpis sit seiibus max
ime fedissima ẽ Et li de senec
tute O pclara munus etatis et
senectutis si auffẽat nobis qd in
adolescẽtia vitiosũ est sc libidi
nem corporis Vñ seiis in decla
mationibus Adolescens luxurio
sus peccat senex luxuriosus insa
nit Et subdit q malam faciem
habent sepe in pudice sũt Non
enim est de illis animus ẽ corrup
tor Vijs enim documentis apparet
luxuriã maxie vitare debẽ Qa
teste Salustio i catilinario Mul
tos pessima luxuria atq; auari
cia vexat Et vulgencius li iij

mictologiarũ Quãtũs inqt in
omibus libidinis amore turpis
sit turpior est tamẽ i honestis
Nam luxuria maiestati est cõ
traria Sed hoc habet luxuria
q excecat ne perpẽdat homo qd
facit Ideo vulgencius vbi sup
libro tercio Amicor cum pericu
lo sepe concordat et dum ad il
lud solũ vocat qd diligit nũq
vidit quia expedit q luxurie a
mor ceus est Quã olim vete
res libidinem aspuerunt tãq
honoris inimicam Nam refe
rente augustino in libro de ci
uitate dei Scipionastica pro
hibuit theatra seu loca meretri
cia que licet possint absq; fraude
iusticie permitti nullo pacto
tamen debent suadere Pluri
m tamen omnem delectacõnẽ
in suis libidinibus credunt
Quibus teste Elymande Omne
delectamentum in libidine
est Et qd extra libidinem oc
curit offensio est Accusent igi
tur non tempora sed theatra in
quibus ad aram luxurie virtu
tum victime trucidantur O
q vile spectaculum q fedum
collegium feminarum pro solo
vicio congregatarum pprias
enim carnem vendicioni expo
nunt et pretextu vite sue formi
caie victum sibi acquirunt qa
nõ excusat caris tempta° a fra
gilitas sexus a violẽcia nullo
enim ferũt amore eciam corrupto

Nõ de plac

Nõ y meretrib

Si enim humane flagellatis
amarēt exulacōēz / ptiparent /
Sed nec amāt / nec amaē q̄rūt /
sed ex fedicei luxurie pte sue ex
spectabili cupiditati subserui /
unt / Nox nempe fedius est cor
pus cadauere putrido cuius fe
tore terra resoluit / sed illaz hoc
tor luxurie turpitudinibo iugit
crescit / de cōsimilibo ait Theo
dolus Mens robusta viri / leui
tate cadit muliebri · q̄a scz feia
impudica / est laqueus viri · Et
ideo subdit · deflent assiriij / q̄
crediderūt mulieri / Nunc tam
illud iuuenal' li · ij · verificat / Est
mquit cadē sūmis pariter / mi
misqz libido · q̄a plurimi / diebo
nostris / veneri vacant / Sed q̄so
vt feminarū discant amatōes
q̄ sit coz delcā° ē vita / Nēpe ex
amore feieo nō nisi fere dolōes
generantur / nec est amor quie
tus sed anxius / non ampliati /
uus sed cōrosiuus / Unde Ouidi
us libro tercio de arte amādi
Quot lepores in atho / q̄t apes
nascuntur in ibla / Cerula quot
baccas palladis arbor habz / tit
tore quot conche / tot sūt ī amo
re dolores / Nō iuuat exiguum
est / plus est quod ledit amātes
Ecce quantum lucrum femina
rum amatores reportant / suo
rum infelicissimo amore se pu
tant felices / · et ea cōsumunt
in voluptatibo / que sepius gran
di labore acquisierunt / At /

de arte amādi

tendaūt enim exemplum de
moscenis de quo feruz / q̄ tar /
dis meretricis mammas / iocō
palpitans q̄ssuit · / quantū hoc
q̄ ait / mille denarijs / Cui demos
cenes Ego penitere tāti / nō emo
et merito Nam stultū est mag
no precio id emere / cui dolor suc
cedit / Nunquit enim tales ve
neris amatores ut plurimum
lugēt / cōsumatis voluptatibo / sū
isqz facultatibo consumptis / lu
gent nempe et ut te p̄teritē lac /
mosa scelera recolunt / consump
ta affectant / se deceptos lamētā
tur / et laboribo expedit ut bona
conqestent / q̄ voluptuose cōsūp
serūt / Ai aduertant igitur illud
Ouidij sexto methamorph / Ni
hil est q̄ effreno captus amore
an sit nec capūt inclusas pec
tore flammas · vnde verificatur
Femina corpus opes animam
vim luia voces · Pollūt ānich
ilat necat eruit ebat acēbat
Et alibi · Corpus / opes / animā
consortia / federa / famam · Debi
litat perdit necat odit destru
it aufert / Ecce quanta incom /
moda que amatores femina /
rum studiosissime secuntur / vñ
ieronimus cōtra iouinianū ex
dictis aristotelis et pictarci at
q̄z Senece hec verba colligit
Amor mquit feme scilicet mu
lieris / rōis obliuio ē / et insanie
primus / Est fedus / mime ouci
ens aio / sapientū ē bat consilia /

Hō smaz demostrēs

Nō de Amore

altos et generosos spūs frāgit
a magnis cogitacōibo/ ad humi
mas detrahit/ hominesq; qrulo
sos iracundos/ temerarios facit
pluraq; tempora suspiracōibo/ la
crimis et conquestiombo pdit
odium facit sui et ipse nouissimē
odiū est. Unde Senē. declama
cōm li. i. Nichil est tam mortifē
rū mgenijs/ sicut vinū/ et lux
uria. Et li. viij. Luxuria blan
da pestis victrix orbis/ mmen
sas opes auaris abstulit. Et
Claudianus ī maiori. Luxuria
predulce malū/ ebetat caligine
sensus Et in minori idē Claudi
anus. dissuasor honesti luxus a
humanas oblimat copia men
tes. Sencta menarabilia sunt
dampna que libidinem imitāt
Et Saltherius in allexandrei
dos libro primo. Te non emol
liat nimis prodiga luxuries.
Nec fortia pectora frangit men
tis moribus amor. Et Catho
Veneriq; vacas/ qui cetera sub
dis. Subiuga vetusti perijt de
lira vacantis libertas animi ve
neris flagrāte camino. Mens
ebet interius exercitusq; bella mo
uere. Impetat et suadet racōis
vile sepulcrū scilicet caro ebri
etas rigidos eneruat. hec duo
mores sc; bachus et venus et
li. vi Nil sinit intactū/ nullis cō
tenta libido

De voluptate carnis Ca
pitulum xxvi.

Voluptas carnis/ gene
rat incōtinencia/ Incō
tinēcia vero dampna ī
fert/ q̄ superius cōmemorata sūt
Et sicut vītis deperit/ nisi acti
bo roboretur/ Sic voluptate pt
missa carneisq; declinamētis
obmissis. lubricitas infrigida
tur/ Ideo. Tullius de senectute
Voluptas impedit cōsiliū rōis
ac mentis oculos pstrūgit. Et
Seneca ep. xxiiij ad lucillū/ ipse
inquit voluptates/ intormenta
vertūt/ Epule crudelitatē gene
rat nerworūq; torpōē libidinē
et articulorū dampnacōem. vñ
valerius li. vij Aristotil inquit
vtilissimū pceptū est vt volup
tates abeūtes cōsideremus/ Di
eīm obiderate fuiunt/ pterimittē
t. prochdolor tū Teste lactan
cio li. de falsa sapiēcia. Volup
tas inquit acūctis appetit/ sed
honesti vim nō habz/ Et li. de
vero cultu idē lactācius. Ille
cēbre inquit voluptatis arma
sūt illius/ cuius opus ē expug
nare sc; dyaboli. Scit eīm quia
mortis fabricatrix est/ voluptas
Unde architra therēcius. Nul
la inqt pestis capitalior q̄m vo
luptas corpis/ cuius auide libi
diēs temerarie īcitāt lites/ rerū
q; publicarū eūsiōes/ Nullū de
inq; scelus nl'ū facinus ē ad
qs suscipiēdū/ nō libido volup
tatis īpellat. Et Tullius li. de
senectute eādē sentēciam īferit

Nō quia Luxuria vincit auaros

Allegãdo p̃dictũ archiẽ testen/
ciũ Et Virgilius in buccolicis
Trahit sua quẽq; voluptas. Et
Ouidius li. i. de arte amandi.
Cure est sua cuiq; voluptas. Ve
rum tũ teste Cathone. Pauca
voluptati debẽt/plurima saluti
Noebi causa nãq; mali ẽ que
cũq; voluptas. Vnd̃ psp li. epy
gramatũ. Non semp vere est fe
lix ĩpleta voluptas. Hijs itaq;
testimonijs clare deducit/q̃ vo
luptas nutrix est libidis/oĩm
q; scelerẽ carnis. merito igit vi
tanda. Hij tũ voluptatẽ amãt
qui delicate viuũt/et escarũ va
rietate replent/et ex mde luxu
ria infestat. Ideo refert Tulli
us li. de senectute platonẽ dixis
se escas esse voluptatũ malarũ
quia sc; in gula vicia nutriũt
Vnde Ouidius. li. i. sine titulo
Nox q̃ amor vinũq; nil mosa
bile suadet Illa pudore caret li
ber amorq; metu. Impia sub
dulci mella venena latent. Hec
eĩ tria querũt voluptuosi. sc;
noctẽ vt euitẽt pudorẽ/et liber
tatẽ amoris/vt neminẽ timeãt
vmaq; postulant/vt luxurie fo
menta nutriant Itaq; volupta
tibo carnem et spiritũ inficiunt
et q̃nto voluptas maior ẽ/eo ma
gis aĩm a sede sua demouz. sed
teste Curtil li. iiij. Fallit volup
tas Et Boeci. de cõso. Voluptatũ
appetẽcia plena ẽ anxietatis. sa
cietas vero pnie Si i² viuẽ cõti
nẽs cupis/voluptati ne ĩtẽdas
ne delicijs vaces/q̃d faciũt secu
li amatores/q̃ nichil aliud pter
carnis edia sapiũt/melos q̃ car
mina q̃rũt/choreas et iocos et
quicquid voluptati subseruũt.
Sed teste Ouidio li. iij. de ar
te amandi. fices ẽ blãda caior
sc; voluptuosis Sed eodẽ teste
Ouidio ij. de ẽmedijs Enerũat
aĩmos/cithare cãtus lireq;/Nã
q; cantibo et vanis armonijs
libido sepius meditatur/et a vo
luptate enutrit. Si eĩ sobrie
viuẽs et delicate/corpus non fo
uẽs/piret rebellio carnis. lubri/
citas discedẽt Et ĩnumerabilũ
tẽptacõm geneã sub iugo tacõ/
nis teneres. sed vite delicatas
cõmessacõm supfluitas luxũ in
cessãt pauãt. Dñ Macrobius ĩ
li. saturnaliũ. Et que ex tactu
atq; gustu voluptas ẽ/oĩm rerũ
fedissia ẽ Eosq; maxie q̃ se hijs
duabo dedẽt voluptatibo/ãcõti
nẽtes q̃ ĩtẽpatos esse dicimus
Vnd̃ Tullius libro de fine boni
et mali. Vna voluptas multis
obscurat voluptatibo ĩ vita vo
luptaria. abscedãt igit hij qui
voluptates virtutibo pt̃uleruṇt
sic dicipiam aliq; Stoici vt
tãgit Augustinus v. de ciuitate
dei. Nor eciã sequaces sunt ad
uteri/ceteriq; libidinose viuẽ
tes. voluptas enim non solum
eam libidinem puocat quam
natura non prohibet/sed eciam

vsqz ad abysus indiuiabiles ꝛc
tat. Nam voluptuose viuens
brutis bestialior fit atqz immo
deratior. Nempe bruta indicibi
le sodomie crimē respuerūt. q̃d
tamen voluptas in quibusdy pu
rissimis hoīb̄ quandoqz plan
tauit. Bruta verū ptamē sue na
ture leges non ita infringunt.
Quia teste ouidio li. ix. metha
morphos. Nō vaccā vacce nec
equas vrit amor equarū. Vrit
oues aries sequit sua feia cer
uū. Vnde igit hoc enorme vici
um pcessit. vt ceteris aīalib̄
pfectius et celsius sit homo or
dinē nature q̃nq; subuertē pre
sūpsecit. heu in limitib̄ nature
tot sūt peccandi genera. Mag
na igit illius est inquitas qui
hec oīa transcendit. Nescio q̃s
peccatū hoc adinuenire potuit
Arbitror enim nullū ex natuā
pmū ipsū excogitare posse. sed
demones delictorū inuentores
qui feis se copulasse ferunt vi
risqz ex quib̄ gigantes legūt
pcessisse non quidē ex eor semi
quia non habet. sed ex trās lato
virorū semine consimilia fecisse
narrāt. Vij igit demones qui
nature sue leges subuertūt ho
mines quosdy vt estimo adhāc
enormitatē deduxerūt vt sodo
mite fierēt et p feis masculos
acciperēt quod fecisse legit. Ne
tō vt enarrat Ennodius. Iudit
mquit in ancipite constans fal
lacia sexus. Femina cum patit
pagit cū turpia mas est. Ideo
Ouidius ii. epl'az. Dmt paul
a nobis iuuenes vt femīa cōpti
ficuera miror nimisqz mirari ne
queo. q̃ libido aut cōplacencia
in pari sexu existat. Nulla enī
racōe aut racōis colore hoc vici
um excusari potest seu q̃uismō
alleuiari. De ipso igit tāq̃ in
dicibili fileamus et eā lubrici
tatē reprobemus in quā freqn
ter prochdolor decidūt hoīes
quos q̃a voluptas enutrit nūc
adultera nūc raptus et stupra
hoīm sacietatē mitserēdo. Nāqz
tāto vsu fornicacōes exercēt vt p
erubescēcia nō hēant vir enī ve
rec mulier adultera nūcupari
viri q̃z iugit adulterai minime
timēt sic fert tū Valerius li. vi.
Nō filius zelenti pter adul
teriū vtroqz oculo pūari con
dēpnatus fuit. Itaqz adulteia
sic ipunita fuit nunc non pmit
tebatur. Nam teste Terēcio
in andria. Ingeniū oīm hoīm
pcliue ad libidinē. Et Oui
dius li. de ponto Veneis dāpno
sa libido. Non solet in mestos
sepe venire thoros. sed pcius q̃a
quieta coniugia rumpit. Ideo
consulit Tibullius li. iij. Ne
mqt nos decipiant pendencia
brachia collo. Nēpe cloq̃a ficta
q̃ blāda videt. vtriusqz sexus
hoīes sepe decipiūt ornatib̄ q̃z
atqz muneribus allicūt Iuē illud

Ouidij primo de remedijs. Deci
pit cultu gemis auroq; tegun
tur Parsq; minia est ipsa puel
la sui. qa sc puelle plure plus
ferunt in cenatu q̃ in proprio cor
pore toto. Suis igit apparatibo
ducunt homies ad viam pdi//
cionis ibiq; felicitate q̃rit vbi
non nisi fedtas et corrupcō est
Attendat igit sapiens quibus
oungitur osorcijs. Nam qui
tangit pice mq̃nabitur ab ea
Sic vir iunctus femnarū oui
ijs de difficili ornes est Vnd
Ouidius ij. de remedijs. Non
facile est thaurū visa retinere i
uenta. Vt pene extinctū cinere
si sulphure tangas. Viuit et ex
modico maximus ignis erit.
Itaq; modica occasione libido
totū hominē vrit. Sed q̃d sapi
ens facturus eit vt caste viuat
Sibi nāq; expedit vt femina
visū q tactū fugiat sobrieq; vi
uat Nam teste ouidio vbi sup
Diuicijs alit luxuriosus amoe
Non habet vnde suū pauptas
pascat amoeem. Et subdit ad
positū. Vina parat animos ve
neri si plurima sumas Ideo Ca
tho. Cum te deti neat venetis
dampnosa voluptas. Indulge
gule noli que ventris amica est
Nempe si sobrie viueris facilit
castus eris. Si autē p castrimā
giam castitatem neglexeris ad
oim viciorum pcipicium facili//
ter declinabis :.

De inuidia Capitulum
vicesimum septimum

INter vicia minus ex//
cusabile inuidia ē occa
sioē eim non solum vera
sed etiā apparenti caret. Quid
eim tibi si proprio bn fuerit aut
cur inde anxiaris. Si autē q̃s
lugeat q̃le tibi gaudiū exinde
assurgit dices eim q tē offen//
dit sed tūc non inuidia ꝗ ira et
vindicta tuum delictū est. Iur//
sus dices eim bonū alienū tibi
obesse aut maleficium pdesse
Eo q prosperitas primo colla
ta tua esꝗ si non foret ipe. aut
si casu vel obitu decederet. Sed
tūc peccatū tuum non pe inui//
dia sed potius ambicō vel aua//
ricia est. Tūc eim inuides qn
ex pa malicia alterius bonum
videre nequis. aut malum cer
nere letaris. Si eim exinde nec
honor decrescat nec malū orin
gat mexcusabil vtiq; tua ma//
licia est. Vn Inuidus quasi nō
videns dictus est. Quia qui in//
uidet prosperitatē non libenter
videt De osimili vicio legi in
Ouidio li. i. de pōto. Iedē vi//
uos liuor et iniusto carpe dentes
solet. Quia sc inuidi iustis se
per inuidet quor malicia liuor
merito nuncupat. Vn. Claudi//
anus in minori. Habiē liuoris
acerbi nulla q̃es placare potest
Et. Oracius in epistol. Inui//
dus alterius macessit muneibo

drama ad rapie inuidie

Et inuidet istius ꝓspera cū la-
crimis īuidia simili non mue-
nere tyranni maius tormentū
Vnde Martial coquus sumpit
quisq; sumpit inuidia Nullū
enim maius flagellū mētis q̄ sit
inuidia. corpus nāq; deficcat
faciem pallidat suspiria gemi
būda īfert. cor triste facit. dēci
um rugitus ocitat. detrahēdi petit
Ignominiā alterius libent enā
tat. sed honorē ꝓferre renuit.
q̄rit īuidia. non q̄d vel quomō
dicat. sibi enim nō sufficit vt ma
ledicat. penes se murmurat. se
ipsam affligit. nec de foris ve-
nit. ꝗ ex īteriori malicia ma-
nat. hoc enim vicium demones ha
bent. humane inuidentes pli-
quorū filij pdicōis sūt homīes in
uidi. Alterius bonū ꝓferre dole
tes. quibus mos est omne q̄ ma
lū ꝓximoꝝ est appetere. eciā si
melius possideant. Dicunt enim
illud Ouidij li. i. de arte amā
di Fertilior seges ē alienis semp
in agis. vicinūq; pcus ḡnius
vicer habet O impia nequissima
q; inuidia. q̄t viros pdidisti. q̄t
degradasti. bonos et prudentes
Cetera enim vicia occasione licet
nō sufficientē. aliq̄tenus tū ap
pentē exhibē possūt Sed tu in
uidia tuecq; malicie casam igno
ras Est enim quis superbo. q̄a diues
Quis iracūdus. q̄a iesus. quis
gulosus q̄a edacibus fūctus. q̄s
lubricus. q̄a mulier īfestat. q̄s
pig q̄a piguis aut senex. q̄s
auārus q̄a deficere timet. Sed
non apparet aut inuidus q̄s ex
istat. nisi ex ꝓpria malicia. qua
q̄s seipsū ꝓuocat de bono ali
eno dolorē sibi aggregat. Unde
m pū. sapiētū dicit Inuidia si
q̄dē ē anī dolor ex alienis īmo-
dis. Nulli enim īuidet vir bonus
et prudēs Et subdit Scias enim
multis habūdare vtutibus in se
qui alienos amat. Unde Tul
lius in oratōe ꝓ cornelio balba
Est hec seculi malicia q̄dam at
q; labes. vtuti velle inuidē. Ipsū
q; florē dignitatis infūgit. Cu
bestāt igit inuidi. q̄ sui crimīs
occasionē nescūt. Dicēte Tul
lio in tusculanis questionibus li
bro quarto. Inuidēcia mq̄t est
egritudo suscepta propter alte
rius res prosperas. cū michil no
ceant inuidenti. Ideo socrates
ait Malum alienum tuū ne fe
ceris gaudiū. Nempe magnis
tristicijs affligit. qui semper do
let vbi proximus prosperatur
Nam alterius molestia ex ꝓpas
sione quadam naturali mole-
stat animum eciam īuidi recu
santis saltem ad tēpus quāq̄
non ꝓpendat. nisi cum totus in
manis fuerit. Et si rursus de
alterius bono dolet. in quo igi-
tur gaudebit. Nec enim mise
ria inuidorum q̄ seipsos affli
gunt. non solum aduersitatis
occasione quod faciunt mali.

sed etiã propa malicia et yma
ginacõe. Quid enim obfuisset
regi fabio si anthiocho naues
elargitus fuisset/ q̃s secauit et
incendio dedit. Narrat enim
Valerius libro septimo/ Qd cũ
Fabius regem anthiochũ sup
asset dimidiamq; partẽ suarũ
nauiũ ex pacto recipe deberet
tunc. Fabius naues singulas
per dimidium iussit diuidi/ vt
regem anthiochum classibus
priuaret sed quid sibi profuit
Nunq̃d melius ex quo victor
erat si pactum ꝓspere tenuisset
hoc tñ fieri inuidia non ꝑmisit
que nullius bonũ ꝑmittere po-
test. Heu noui quoniã inuidia
fera pessima ẽ/ suoq; veneno eo
citius inficit et pungit/ quo ali
quem meliorem et virtuosiorẽ
sentit Quoniam teste. Tullio
in rethorica secunda. Virtutis
comes est inuidia. Affricanus
siquidẽ/ dedit industria virtutẽ
Virtus gloriam/ et gloria emu
los cõperauit. Et. Salustius ĩ
gugurtino. Post gloriam me
mineris inuidiam sequi. Itaq;
inter mortales difficilimũ glo
riam inuidiam vincere. Nam
dyabolus illius sator est. Con
sideret igitur prudẽs q̃ graue
peccatum est inuidia/ que spõte
et ex propa malicia in animo
ꝯcipitur. Vnde. Tullius ĩ phi-
lippica secunda. Hec mq̃t. Gra
uiora sunt mala/ que animo cõ
cipiunt/ q̃ que corpore ferũtur
Miserior est igitur/ qui ĩ se susci
pit scelus/ q̃ qui alterius faci-
nus suscipere cogitur :.

Explicit secundus liber
sophilogij

Incipit ꝓlogus tercij q̃
ẽ de q̃tuor statibus mũdi

Status omnis hu
manus ruinosus
est/ nlloq; iure sta
tus debet vocari/ si
rebus decliuioribus
ꝯparetur. Omnes eñ diui
tes et potentes qui olim floruerunt/ modico terre angulo ꝯclu
si sunt. Itaq; mors cunctis põ-
pis et honoribus terminũ im-
ponit. Quamobrem huic libro
quarto ꝓlogum de morte pre-
mitto. Arbitror enim mortem
fore speculum/ quorũlibet statu
um mũdi. Nam qui se mori-
turum cõsideret/ si celsus est mi
nime gloriatur/ cernens suo ꝓn
cipatui ignotum finem preberi
Si pauper quis est tollerancie
remedium mors ipsa ꝑstat/ eo
q̃ facilius dolorem animus ge
rit/ quem nouit breui cursu ꝯsu
mari. Fiet igitur processus vt
in precedentibus per capitula :.